

UNIS

INSTITUT ZA EKOLOGIJU, ZAŠTITU NA RADU I
ZAŠTITU OD POŽARA - ISTOČNO SARAJEVO
NAUČNO - ISTRAŽIVAČKI INSTITUT

JIB: 4400577900003; PDV broj: 400577900003; Matični broj: 01887653;
Žiro račun: 554-013-00000-22-773 Naša Banka; 567-483-11000103-94 Atosbank

Ul. Srpskih ratnika br. 35, 71420 Pale, tel: 00387 (0) 57/378-180; 223-732; fax: 378-188
e-mail: institut@unis-institut.com; www.unis-institut.co

DOKAZI UZ ZAHTJEV ZA IZDAVANJE EKOLOŠKE DOZVOLE

Broj: 6/24

Objekat: **Farma za uzgoj mužnih krava sa pratećom opremom**

Nosilac projekta: "STAZA MM" D.O.O. ŠIPOVO

Lokacija: Natpolje bb, Šipovo

Istočno Sarajevo, januar 2024. godine

Istočno Sarajevo 057/378-180	Pale 057/223-732	Višegrad 058/620-073	Vlasenica 056/710-920	Banja Luka 051/218-552
Direktor 065/524-121	Mob. 065/524-121	Mob. 065/888-502	Mob. 065/888-508	Mob. 065/888-504

E-mail adresa : unis.institut@yahoo.com

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

Министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију на основу члана 67. Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/12, 79/15 и 70/20), члана 5. Правилника о условима за обављање дјелатности из области заштите животне средине („Службени гласник Републике Српске“, бр. 28/13, 74/18 и 63/22) и Рјешења о испуњености услова за обављање дјелатности из области заштите животне средине број 3-Е/03 од 05.07.2023. године, **и з д а је**

Л И Ц Е Н Ц У

„УНИС“

Институт за екологију, заштиту на раду и заштиту од пожара, д.о.о.
Источно Сарајево - Пале

Испуњава услове за обављање дјелатности из области заштите животне средине. Ова лиценца важи од **05.07.2023.** године до **05.07.2027.** године. Провјера испуњености услова за обављање дјелатности из области заштите животне средине вршиће се у складу са одредбама Закона о заштити животне средине и Правилника о условима за обављање дјелатности из области заштите животне средине.

Број регистра: **3-Е/03**

Бања Лука: **05.07.2023.** године

UVOD	
a. OPIS POSTROJENJA I AKTIVNOSTI , UKLJUČUJUĆI DETALJAN PROIZVODNOG ILI RADNOG PROCESA , TEHNOLOŠKE I DRUGE KARAKTERISTIKE	
b. OPIS OSNOVNIH I POMOĆNIH SIROVINA, OSTALIH SUPSTANCI I ENERGIJE KOJA SE KORISTI ILI PROIZVODI POSTROJENJE, ODNOSNO PRIKAZ VRSTE I KOLIČINE POTREBNE ENERGIJE I ENERGENATA ZA PROIZVODNI ILI RADNI PROCES	18
v. OPIS STANJA LOKACIJE NA KOJOJ SE NALAZI POSTROJENJE, UKLJUČUJUĆI I REZULTATE IZVRŠENIH INDIKATIVNIH MJERENJA, KOJI OBUHVATAJU STEPEN ZAGAĐENOSTI VAZDUHA, NIVO BUKE, NIVO ZRAČENJA, KVALITET POVRŠINSKIH VODA, NIVO PODZEMNIH VODA, BONITET I NAMJENU ZEMLJIŠTA, KAO I SADRŽAJ ŠTETNIH I OTPADNIH MATERIJA U ZEMLJIŠTU	24
g. OPIS PRIRODE I KOLIČINE PREDVIĐENIH EMISIJA IZ POSTROJENJA U SVE DIJELOVE ŽIVOTNE SREDINE (VAZDUH, VODA, ZEMLJIŠTE), ODNOSNO PRIKAZ VRSTE I KOLIČINE ISPUŠTENIH GASOVA, VODE I DRUGIH OTPADNIH MATERIJA, PO TEHNOLOŠKIM CJELINAMA, UKLJUČUJUĆI EMISIJE U VAZDUH, ISPUŠTANJA U VODU I ZEMLJIŠTE, BUKU, VIBRACIJE, SVJETLOST, TOPLOTU I ZRAČENJE (JONIZUJUĆA I NEJONIZUJUĆA) KAO I IDENTIFIKACIJU ZNAČAJNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I ŽIVI SVIJET U CIJELINI, KAO I ZDRAVLJE LJUDI ZA VRIJEME IZGRADNJE, REDOVNOG RADA POSTROJENJA ILI OBAVLJANJE AKTIVNOSTI	33
d. OPIS PREDLOŽENIH MJERA, TEHNOLOGIJA I DRUGIH TEHNIKA ZA SPREČAVANJE, SMANJIVANJE, UBLAŽAVANJE ILI SANACIJU ŠTETNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU, PROPISANE OVIM ZAKONOM I DRUGIM PROPISIMA, TRETMAN I UPRAVLJANJE OTPADOM I UPRAVLJANJE NUSPROIZVODIMA, KAO I MJERE U SLUČAJU INCIDENTNI SITUACIJA	38
đ. OPIS OSTALIH MJERA RADI USKLAĐIVANJA SA OSNOVNIM OBAVEZAMA ODGOVORNOG LICA, POSEBNO MJERA NAKON ZATVARANJA POSTROJENJA KOJE MOGU UTICATI NA SPREČAVANJE ILI SMANJIVANJE ŠTETNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	48
e. OPIS MJERA PLANIRANIH ZA MONITORING EMISIJA U ŽIVOTNU SREDINU, UKLJUČUJUĆI GRANIČNE VRIJEDNOSTI EMISIJA PROPISANE POSEBNIM PROPISIMA, PARAMETRE NA OSNOVU KOJIH SE MOGU UTVRDITI ŠTETNI UTICAJI NA ŽIVOTNU SREDINU I MJESTA, NAČIN I UČESTALOST MJERENJA UTVRĐENIH PARAMETARA	49
ž. OPIS RAZMATRANIH ALTERNATIVNIH RJEŠENJA U ODNOSU NA PREDLOŽENU LOKACIJU I TEHNOLOGIJU, KAO I RAZLOGE ZBOG KOJIH SE ODLUČIO NA PREDLOŽENA RJEŠENJA	50
z. PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM IZRAĐEN U SKLADU SA POSEBNIM PROPISOM KOJI REGULIŠE UPRAVLJANJE OTPADOM	51
i. PRILOG	56
NETEHNičKI REZIME	73

UNIS INSTITUT ZA EKOLOGIJU, ZAŠTITU NA RADU I ZAŠTITU OD POŽARA - ISTOČNO SARAJEVO
DOKAZI UZ ZAHTJEV ZA IZDAVANJE EKOLOŠKE DOZVOLE BR. 6/24

PREDMET	DOKAZI UZ ZAHTJEV ZA IZDAVANJE EKOLOŠKE DOZVOLE
OBJEKAT	Farma za uzgoj muznih krava sa pratećom opremom
NOSILAC PROJEKTA/ INVESTITOR	"STAZA MM" D.O.O. ŠIPOVO
LOKACIJA	k.č.br.1179/3 i 1179/4 k.o.Natpolje, k.č.br.279/1, 281/1 i 281/2 k.o.Grbavica, područna jedinica Šipovo
ADRESA	Natpolje bb, Šipovo
KAPACITET	Projektovani kapacitet je 60 grla
ŠIFRA DJELATNOSTI	01.41 - Uzgoj muznih krava
PROJEKTN ORGANIZACIJA	"UNIS" – INSTITUT ZA EKOLOGIJU, ZAŠTITU NA RADU I ZAŠTITU OD POŽARA, ISTOČNO SARAJEVO
DATUM IZRADE	januar, 2024. godine
BROJ PROTOKOLA	6/24
U IZRADI DOKAZA UČESTVOVALI	Milena Jakšić, <i>dipl. inž. tehn.</i> Zvezdana Kajkut, <i>dipl. inž. ekol.</i> Danijela Karać, <i>dipl. inž. polj.</i> Risto Furtula, <i>dipl. inž. maš.</i> Mirjana Knežević, <i>dipl. inž. tehn.</i>
DIREKTOR INSTITUTA	prof. Đorđe Milisic

UVOD

Postrojenja koja mogu ugroziti životnu sredinu i koja mogu imati negativan uticaj na životnu sredinu stavljaju se pod poseban režim kontrole koja se sprovodi putem:

- uslova propisanih za dobijanje ekološke dozvole;
- obaveza lica odgovornog za rad preduzeća o redovnom dostavljanju svih potrebnih podataka i informacija nadležnim institucijama vezano za ispunjenje propisanih uslova o zaštiti životne sredine;
- sanacionih mjera za sprječavanje zagađenosti i dr.

Na osnovu zahtjeva Investitora "**Staza MM**" d.o.o. **Šipovo**, u čijem je vlasništvu **poslovni objekat za uzgoj muznih krava sa pratećom opremom**, registrovan kao "**Staza MM**" d.o.o. **Šipovo**, **Natpolje bb**, a u saglasnosti sa članom 85 Zakona o zaštiti životne sredine ("*Službeni glasnik Republike Srpske*" br. 71/12, 79/15 i 70/20) i članom 3 Pravilnika o postrojenjima koja mogu biti izrađena i puštena u rad samo ukoliko imaju ekološku dozvolu („*Službeni glasnik Republike Srpske*“ br. 124/12), kako bi se u toku redovne eksploatacije spriječile negativne posljedice po životnu sredinu, radom predmetnog postrojenja, **UNIS Institut za ekologiju, zaštitu na radu i zaštitu od požara uradio je:**

DOKAZE UZ ZAHTJEV ZA IZDAVANJE EKOLOŠKE DOZVOLE

Uvid u predočenu projektno - tehničku dokumentaciju te situaciju na terenu, kao i saznanja o karakteristikama radnog procesa koji će se u predmetnom objektu odvijati poslužili su nam kao osnova za izradu predmetnog dokumenta.

Cilj ovih Dokaza je procjena mogućeg uticaja na životnu sredinu navedenog objekta na predmetnoj lokaciji i davanje preporuka u cilju usklađivanja tehničko-tehnoloških rješenja sa zakonski propisanim normama za parametre zagađenja radne i životne sredine.

Uloga Dokaza za izdavanje ekološke dozvole postrojenju, tj. objekata u sistemu zaštite životne sredine je višestruka, ali je primarna i prevashodna preventivna uloga. Dokazi se rade kako bi se zaustavila dalja degradacija životne sredine, spriječio uvoz i uvođenje zastarjelih i tzv. "prljavih" tehnologija i postrojenja, koja su veliki i potencijalno opasni zagađivači životne sredine, kao i da bi se spriječili hemijski ili ekološki incidenti ili udesi širih razmjera.

Svi zaključci i mjere zaštite, koji su proistekli iz ovog Dokaza predstavljaju obavezu koja se mora ugraditi u plansku i projektnu dokumentaciju i ispoštovati u procesu eksploatacije predmetnog postrojenja.

Prilikom izrade Dokaza uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole rukovodili smo se sljedećim propisima:

- Zakon o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 71/12)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 79/15, 70/20)
- Zakon o zaštiti prirode („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 20/14)
- Pravilnik o postrojenjima koja mogu biti izgrađena i puštena u rad samo ukoliko imaju ekološku dozvolu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 124/12)
- Zakon o zaštiti vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 124/12, 46/17)
- Zakon o vodama („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 50/06, 92/09, 121/12 i 74/17)
- Uredba o kategorizaciji vodotoka („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 42/01)
- Uredba o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 124/12)
- Uredba o uslovima za monitoring kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 124/12)
- Pravilnik o mjerama za sprječavanje i smanjenje zagađivanja vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 3/15, 51/15, 47/16)
- Pravilnik o ispuštanju otpadnih voda u javnu kanalizaciju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 44/01)
- Pravilnik o tretmanu i odvodnji otpadnih voda za područja gradova i naselja gdje nema javne kanalizacije („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 68/01)
- Pravilnik o uslovima ispuštanja otpadnih voda u površinske tokove („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 44/01)
- Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 111/13)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 i 65/21)
- Zakon o zaštiti na radu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 01/08, 13/10)
- Zakon o zaštiti od požara („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 94/19)
- Pravilnik o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 19/15)
- Pravilniku o izmjenama Pravilnika o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 79/18)
- Pravilnik o metodologiji prikupljanja podatka o otpadu i njihovoj evidenciji („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 71/15)
- Pravilnik o graničnim vrijednostima intenziteta buke („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 2/23).
- Pravilnik o aktivnostima i načinu izrade najboljih raspoloživih tehnika („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 108/13)

U skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 71/12, 79/15 i 70/20) i Pravilnikom o postrojenjima koja mogu biti izgrađena i puštena u rad samo ukoliko imaju ekološku dozvolu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 124/12) **nosilac projekta "Staza MM" doo, Natpolje bb, Šipovo, za poslovni objekat za Uzgoj muznih krava sa pratećom opremom**, podnosi Dokaze uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole. Uzimajući u obzir namjenu i kapacitet objekata, ovim Zahtjevom za izdavanje ekološke dozvole se dostavljaju podaci o predmetnim postrojenjima.

Ovim Zahtjevom za izdavanje ekološke dozvole se dostavljaju podaci o predmetnom poslovnom objektu.

a. OPIS POSTROJENJA I AKTIVNOSTI, UKLJUČUJUĆI DETALJAN OPIS PROIZVODNOG ILI RADNOG PROCESA, TEHNIČKE I DRUGE KARAKTERISTIKE

U predmetnom poslovnom objektu u kome se vrši uzgoj muznih krava, registrovanom kao "Staza MM" d.o.o., Natpolje bb, Šipovo, na zemljištu označenom kao k.č.br.1179/3 i 1179/4 k.o. Natpolje, k.č.br.279/1, 281/1 i 281/2 k.o. Grbavica, područna jedinica Šipovo.

Poslovni objekat – Uzgoj muznih krava sa pratećom opremom, Investitora "Staza MM" d.o.o. Šipovo, smješten je na adresi u Natpolje bb, Šipovo.

Prilazi objektima su omogućeni za osoblje i vozila sa lokalnog puta Šipovo - Natpolje. Slobodne površine oko objekta su uređene kao zelene površine. U blizini nema takvih objekata koji mogu ugrožavati poslovni objekat, odnosno predmetni objekat ne ugrožava objekte u blizini. Najbliži susjedni stanbeni objekat se nalazi na udaljenosti 400 m od objekta za uzgoj muznih krava. Rijeka Glogovac je na udaljenosti od 2 km u odnosu na predmetni poslovni objekat.

Opis poslovnog objekta

Farma za uzgoj muznih krava nalazi se na parceli broj k.č.br.1179/3 i 1179/4 k.o.Natpolje, k.č.br.279/1,281/1 i 281/2 k.o. Grbavica Šipovo. Projektovani kapacitet je 60 grla.

Pogoni i postrojenja koji se nalazi na posmatranoj parceli su:

- Kancelarija, trpezarija, garderoba i mokri čvor dimenzija 8 x 6 m,
- Staja za proizvodna grla sa 60 mjesta za muzne krave, dimenzija 11 x 80 m, a u sklopu nje telećak dimenzija 4 x 20 m, kapaciteta 10 teladi,
- Porodilište sa profilaktorijumom,
- Mljekovod,
- Prostorija za prihvatanje mlijeka,
- Prateći objekti:
 - skladišta za hranu silos dimenzija 17 x 8 m,
 - sjenara 12 x 50 m

- veterinarska ambulanta sa punktom za vještačko osjemenjavanje,
- kolska vaga,
- hangar za mašine kojima se opslužuje farma (šupa) 13 x 11 m,
- osečna jama 6 x 6 x 4 m

Slika br1. Prikaz rasporeda objekata na farmi krava muzara

Ukupna bruto površina staje za krave i teladi iznosi oko 880 m².

Konstruktivni sistem je klasični-zidani, krov je dvovodan, izveden pokrovom od profilisanog lima.

Staje za krave

Postoje dva osnovna tipa staja s obzirom na način držanja a to su staje za vezano (klasične staje) i slobodno držanje krava te kombinovana rješenja.

Klasične staje

Ovakve staje se sastoje iz sljedećih dijelova: ležišta (dva ili više redova), hodnik za hranjenje, hodnik za opsluživanje krava, kanal za izđubavanje, oprema za vezivanje grla, ishranu, napajanje, mužu i izđubavanje.

Krave se postavljaju u redovima koji mogu biti podužni ili poprečni, a svaki od njih može biti jednostruki, dvostruki i višestruki. Za svaki red grla ostavljaju se dva hodnika. Jedan hodnik ide duž glava grla odnosno pored jasala i služi za donošenje hrane a drugi duž nogu odnosno kanala i služi za iznošenje đubreta i prilaz grla ležištima.

U praksi se pokazalo da je najpogodniji raspored u dva i četiri podužna reda. Dvostruki redovi mogu biti postavljeni tako da grla budu okrenuta jedno prema drugom glavama ili leđima. Prvi način više odgovara stajama za muzne krave pri čemu imamo jednu srednju komunikaciju između jasala, kojom se donosi hrana, i dvije bočne pored zidova za čišćenje.

Slika br.2. Klasična stala sa dva reda, gdje su grla okrenuta jedno drugom glavama

Staje za krave – nevezana grla

Kod ovog sistema čuvanja krava imamo dva načina: prvi po kome se grla čuvaju u pregradama - boksevima i drugi u kome se grla drže potpuno slobodna u stajskom prostoru sa dubokom prostirkom. Prvi način je najrasprostranjeniji, i on ima odjeljenje za hranjenje, odmaranje i mužu.

U stajskom prostoru postavljaju se redovi bokseva, poprečni ili podužni. Hranjenje se obavlja ili u staji u kojoj su izgrađene jasle i stajališta za grla ili na ispustu iz jasala koje su na ogradi ispusta. Muža se obavlja u izmuzištu.

Tehnološki proces

Kapacitet krava za mužu je ukupno 60 krava. Kapacitet proizvodnje/prodaje mlijeka je:

- 1000 L mlijeka dnevno, odnosno 30 000 L mjesečno, godišnje je to 360 000 L
- 1,5 t dnevna proizvodnja (potrošnja) stočne hrane, mjesečno to iznosi 45 t, 540 t godišnje

-koncentrat komponente- potrebno je oko 1t mjesečno, 12 t godišnje

Da bi se povećao obim proizvodnje na farmi krava muzara i da bi se pri tome zasnovala industrijska proizvodnja mlijeka mehanizacijom procesa u što većoj mjeri, najvažniji zadatak u sprovođenju specijalizacije je pravilna i potpuna organizacija uzgoja remontnih priplodnih junica, regulisanje pravilnog prihvatanja priplodnih ženskih grla, koja potiču od krava (majki) sa visokim uzgojnim i proizvodnim svojstvima, njihov pravilan odgoj od rođenja do osjemenjivanja, zatim, osjemenjivanje sjemenom bikova klase elita određenih genetskih linija, usmjeren uzgoj junica u prvom periodu starosti i uvođenje prvotelki u matično stado.

Dostignuti stepen razvitka materijalnih uslova, stanje kadrova i shvatanja omogućuju da se u sadašnjem trenutku otpočne sa specijalizacijom proizvodnje.

Postupanje sa životinjama

- Okruženje za životinje i postupanje sa životinjama moraju biti takvi da pospješuju zdravlje i dobrobit životinja. Vođenje organske životinjske proizvodnje treba da karakteriše izvrsna njega i zaštita.
- Životinje moraju imati dovoljno svježeg zraka, vode, hrane i prirodnog svjetla da bi se zadovoljile njihove potrebe.
- Svim životinjama mora biti dostupni ispaša ili ispust, kada god to psihološki uslovi životinja, vrijeme i stanje terena dozvoljavaju. Takvi prostori moraju biti djelimično pokriveni. Da bi se smanjio stres životinja, životinje će imati zaklone i zaštite od temperature, kiše, blata i vjetra.
- Vezanje životinja u štali je dozvoljeno ukoliko to nema negativan uticaj na dobrobit životinje. Životinjama će biti dostupni zasjenjeni prostor i voda kad god je to potrebno i biće im omogućeno da se redovno kreću. Vezanje, životinjama neće uzrokovati povrede.
- Konstrukcija objekata za smještanje životinja mora obezbijediti izolaciju, grijanje, hlađenje i ventilaciju objekta da bi se omogućila cirkulacija zraka, nivo prašine, temperatura, relativna vlažnosti zraka i koncentraciji gasa do nivoa koji nije štetan za stoku. Životinjama kojima je potrebna stelja, obezbijediće se prirodni materijali.
- Materijali za izgradnju i oprema za proizvodnju ne smiju imati štetan uticaj na zdravlje životinja
- Rešetkasti podovi su dozvoljeni samo ako sve životinje takođe imaju pristup ležištima bez rešetkastih podova.
- Životinje moraju imati adekvatan pristup dnevnoj svjetlosti. Površina prozora za ulaz dnevne svjetlosti mora biti najmanje 5% od površine poda.

Mašinska muža krava

U postupku proizvodnje mlijeka, proces muže je najobimniji. Smatra se da radovi oko muže zauzimaju 50 - 70 % od ukupnih radova kod držanja krava. Iz tog i drugih razloga, nezamislivo je da se muža ne obavlja mehanizovano. Mehanizacija radova u procesu muže predstavlja ustvari optimalno usaglašavanje krava, tehnike i rada.

Uvođenjem procesa mašinske muže stvara se niz povoljnosti:

- produktivnost rada se u velikoj meri povećava, obzirom da jedan radnik mužač može da pomuže preko 50 krava za sat rada,
- potpuno se isključuje bilo kakav ručni rad oko muže izuzev pripreme vimena i rukovanja aparatom,
- muža se obavlja ujednačeno i potpuno, a kao rezultat toga dobija se veća količina mlijeka, uz visok nivo higijene, čuva se zdravlje vimena, stvaraju povoljni uslovi za povećanje broja krava na farmama,
- pozitivno se utiče i na promjenu rasnog sastava, bržim uvođenjem krava sa većom proizvodnjom mlijeka.
- Za uvođenje i širenje mašinske muže u praksi potrebno je obezbjediti neke preduslove od kojih se ističu sljedeći:
- pouzdan izvor električne energije,
- obezbeđenje kvalitetnog aparata za mužu, kao i dobre servisne službe,
- pravilno korišćenje aparata u toku postupka muže, kao i pogledu higijene.

Neposredno poslije muže potrebno je temeljno oprati i dezinfikovati pribor za mužu. Najprije se vrši pranje mlakom vodom i deterdžentom (hladne voda uzrokuje zadržavanje mliječne masti na posudama, a vruća da se bjelančevine zalijepe). Za pranje se koriste specijalna sredstava za čišćenje mljekarskog pribora. Ispiranje se vrši nakon temeljnog pranja i sav se pribor ocijedi. Nakon toga se dezinfikuje uranjanjem u rastvor dezinficijensa. Zato je od izuzetne važnosti držati se osnovnih uslova za dobijanje kvalitetnog mlijeka, a to je temeljno čišćenje, dezinfekcija muznog aparata i opreme za mužu, te prikladno čuvanje mlijeka do isporuke.

Fiziološki aspekt sastava mlijeka

Sastav mlijeka je vrlo različit i kod jedne te iste životinje, a te razlike su još izrazitije ako se radi o životinjama različitih vrsta. Ove razlike su uslovljene nizom faktora kao što su: nasleđe, hrana, faza laktacionog perioda, razmak između pojedinih muža, klima, seksualna uzbuđenost, godišnje doba itd. Prvih 3-5 (najčešće 4) dana posle partusa mliječna žlijezda luči kolostrum (mlezivo) u kome se nalaze velike količine globulina koje se u mliječnoj žlezdi gomilaju u pred-partusnom periodu. Ta količina globulina je znatno manja ako se životinja muzla sve do pred sam partus. Globulini ima veoma važnu ulogu u ishrani mladunčeta, jer je ustanovljeno da krv mladunčeta ne sadrži globuline, pa ih sluznica creva mladunčeta nakon partusa resorbuje u makromolekularnom stanju tj. bez probave i ragradnje do aminokiselina kako se to dešava u normalnom procesu probave ovih materija.

Pored globulina u mlijeku se od bjelančevina nalaze još kazein i laktoalbumin. Kazein kao fosfoprotein kvantitativno je najzastupljeniji i predstavlja značajan sastojak mlijeka. Od ugljenih hidrata, u mlijeku se nalazi laktoza.

Od masnih kiselina koje učestvuju u izgradnji mliječne masti najzastupljenije su oleinska, palmitinska i stearinska, a ima u manjim količinama još lecitina i holesterina. Pored navedenog, u mlijeku se nalaze i mineralne materije, od kojih ima najviše kalcijumovog fosfata, a zatim kalijumovih soli. U malim količinama ustanovljeni su magnezijum- i natrijum-hlorid, a u tragovima se nalazi gvožđe i neki drugi metali.

U mlijeku se nalaze obično i svi vitamini neophodni mladunčetu za normalan rast i razvoj. Međutim, pokazalo se da količina izvjesnih vitamina varira u zavisnosti od ishrane životinje: npr. krave koje se tokom zimskih mjeseci hrane suvom hranom imaju u svom tijelu manje količine vitamina A, nego krave koje pored suvog obroka dobijaju i sočnu hranu. Bez nekog intenzivnijeg razmišljanja, već osnovni podaci o sastavu mlijeka govore nam o enormnom metaboličkom opterećenju organizama, koje prouzrokuje laktacija. Istina, pored procentualnog sastava moramo imati na umu i dnevnu količinu mlijeka da bi dobili što jasniji profil izlučene količine metaboličkog supstrata u toku jednog dana, a zatim i u toku jednog laktacionog perioda.

Trajanje i prestanak laktacije

Trajanje laktacije kod raznih životinjskih vrsta zavisi, uglavnom od potreba mladunčeta. Dužina laktacionog perioda krave traje obično oko 10 meseci. Kod visoko produktivnih krava laktacioni period često traje i duže od 10 meseci. U ovakvim slučajevima je vrlo teško odrediti period mirovanja laktacije prije pojave sledećeg laktacionog perioda. Poznato je da česte muže povećavaju ukupni prinos mlijeka, ali je istovremeno utvrđeno da se čestom mužom produžuje i trajanje laktacionog perioda.

Interesantno je napomenuti da je kod krava zapaženo intenzivnije opadanje količine mlijeka od prvog meseca graviditeta do zasušenja. Da bi se krava odmorila, nadoknadila eventualne gubitke, izgradila organizam novog mladunčeta i pripremila se za sledeći laktacioni period, preporučljivo je da se krava prestane musti najmanje 2 meseca prije narednog partusa.

Znakovi prestanka laktacije, poznato u narodu pod nazivom "zasušenje", različiti su kod pojedinih životinjskih vrsta. Uzevši u celini, prestanak sekrecije mliječne žlezde karakteriše pojava specifičnog sekreta koji može biti: vodenast ili lepljiv, bistar ili neproziran, sluzav, žućkast - medu sličan, a ponekad mogu da se pojave i beličaste pahuljice fibrina što se u fazi zasušenja smatra normalnom pojavom.

Uticaj tipa obroka na masnoću mlijeka krava muzara

U oblasti proizvodnje mlijeka sa povećanjem intenziteta zapaža se trend da se poveća proizvodnja mlijeka po grlu i po laktaciji. Ovako kretanje ima za posledicu usavršavanje stada i populacija.

Povećanje proizvodnje mlijeka po kravi posljedica je:

- a) bolje selekcije i uzgoja, zbog upotrebe boljih bikova zahvaljujući usavršenoj tehnici vještačkog osemenjavanja,
- b) poboljšanje kvaliteta obroka kojima se hrane krave muzare,
- c) bolje organizacije držanja muzara, mehanizacije, a ponekad i automatizacije ishrane, pripremanja obroka i muže.

Mnogi tehnički napreci u organizaciji držanja muzara na krupnim farmama omogućuju, a naročito u slučaju povezivanja sa naučnim ustanovama, da se više pažnje posveti uzgojnom usavršavanju proizvodnih sposobnosti stada i da se donose pravilne odluke koje imaju za rezultat stalno povećanje proizvodnje po kravi.

Trend stalnog povećanja proizvodnje, koji je nametnuo upotrebu hraniva sa visokom koncentracijom hranljivih materija, a negde i drastično smanjio upotrebu kabastih hraniva, neophodnih u ishrani preživara, imao je za posledicu smanjenje masti u mlijeku.

Poznato je da preživari zbog prirode probavnog trakta zahtevaju izvesnu količinu kabastih hraniva u obroku. Ona im daju osećaj potpunosti buraga, a više od toga održavaju normalnu funkciju buraga.

Danas je sasvim poznato da fizička forma kabastog hraniva u obroku i količina, a s'tim u vezi i količina sirovog vlakna, utiču na masnoću mlijeka. To znači da procenat mliječne masti može biti deprimiran. U uslovima stajske ishrane na sledeće načine:

1. Prirodom kabastih hraniva.
2. Fizičkom formom kabastog hraniva i koncentratnog dijela obroka - mljevenjem i peletiranjem, naročito finim mljevenjem kabastih hraniva.
3. Smanjenje količine kabastih hraniva u odnosu na koncentrat u obroku.

Kontrola mastitisa

Mastitis je infekcija mliječnih žlijezda. Mastitis je najčešći zdravstveni problem kod krava muzara. Bolest može uzrokovati preko 140 mikroorganizama, a isti ti mikroorganizmi uzrokuju mastitis na svakom mjestu. Problematici slučajevi su one krave sa sub-kliničkim mastitisom. Mastitis se dalje dijeli na kategorije: ekološkog mastitisa, uzrokovanog mikroorganizmima koji žive u prirodi, i infektivnog, kojeg izazivaju patogeni uzročnici koji isključivo žive u vimenu. Koraci u eliminisanju bolesti iz stada zavise od kategorije mastitisa koji preovladava na farmi. Liječenje mastitisa počinje tako što se uzima uzorak mlijeka iz laktofriza. Uzorak je na pretrazi u laboratoriju koja je specijalizirana za analize na kvalitetu mlijeka. Prvi korak u programu kontrole mastitisa je da se koristi PRAVILNA HIGIJENA PRILIKOM MUŽE. Ovo znaci da bi bradavice trebale biti ČISTE I SUHE prilikom muže. Zasebni ručnici bi se trebali koristiti za svaku kravu tako da ne dodje do

prenosa bakterija ili mikroorganizama sa krave na kravu. Pravilna priprema krava za mužu je vrlo važan korak u sprečavanju ulaska uzročnika mastitisa u vrh bradavice.

Upotreba funkcionalnih i odgovarajućih mašina za mužu

Mašine za mužu mogu služiti kao sredstvo za prenos mikroorganizama, uzročnika mastitisa, sa jedne krave na drugu, ili mogu da pokrenu kapljice mlijeka nazad u kraj bradavice, doprinoseći razvoju mastitisa. Osigurajte adekvatno održavanje mašina za mužu, kao i funkcionalnost opreme. Mašine se moraju brzo prikačiti, a odvojiti tek kada se isključi vakuum. Obraćati pažnju na zvukove ispuštanja zraka kod mašina za mužu, jer puštanje zraka može da izazove povrat kapi mlijeka u vime.

Namakanje bradavice sa odgovarajućim sredstvom nakon muže

Ovo će uništiti mikroorganizme koji se nalaze na bradavici i pomoći u zatvaranju mišića sisnog kanala. Ukoliko preovladava ekološki mastitis u stadu, prednamakanje (namakanje bradavica prije muže) i odstranjivanje sredstva za namakanje u cjelosti, može pomoći u smanjenju mogućnosti nastanka mastitisa. Ne dozvolite da se sredstvo za namakanje zagadi sa izmetom ili drugim materijama nastanjenim bakterijama. Koristite posude za namakanje koje imaju mali rezervoar koji može da primi dovoljnu količinu sredstva za namakanje za jedan tretman jedne krave.

Tretirajte odmah sve slučajeve kliničkog mastitisa

Vrlo je važno da se savjesno priđe otkrivanju svih slučajeva mastitisa od strane osobe koja vrši mužu, kao i pravovremeno tretiranje istih. Samo odobreni i preporučeni tretmani za liječenje mastitisa se trebaju koristiti. Vrlo je bitno da se ispoštuje cjelokupan režim tretiranja mastitisa. Također je bitno da se prati vrijeme izlučivanja lijekova da bi se izbjegla prodaja mlijeka koje sadrže antibiotike korištene za tretman bolesti, krajnjim preradivačima. Mlijeko krava koje su tretirane lijekovima ili mlijeko krava koje imaju mastitis, ne treba se koristiti za hranjenje njihove teladi.

Odvajanje hronično inficiranih krava

Krave koje ne reaguju pozitivno na primjenjeni metod liječenja, ili su i dalje inficirane treba izdvojiti iz stada. Prisustvo istih u stadu može doprinjeti proširenju infekcije na druge krave u stadu. Ključ opstanka u mljekarstvu je da se proizvede kvalitetno mlijeko koje će potrošači prihvatiti. Preradivači ne mogu poboljšati kvalitetu mlijeka dopremljenog sa farme.

Uputstvo farmerima za kontrolisanje bakterije u mlijeku

Obezbjedenje visoko kvalitetnog mlijeka preradivačima mlijeka je osnova za obezbjeđenje proizvoda koji će potrošači kupovati i koristiti. Što više mliječnih proizvoda potrošači kupuju, to će biti veća potražnja prema farmerima za mlijeko. Bakterija u mlijeku ima negativan učinak na kvalitet proizvoda kao i na samo prihvatanje proizvoda od strane potrošača. Bakterija u mlijeku smanjuje vijek trajanja proizvoda, stvara probleme sa okusom, a takođe utiče i na sastav proizvoda.

Kvalitet mlijeka se ne može poboljšati jednom kada napusti farmu, tako da farmeri predstavljaju ključnu kariku u obezbjeđenju visoko kvalitetnih mliječnih proizvoda namjenjenih krajnjim potrošačima. Svi ovi nedostaci se mogu jednostavno ispraviti i trebali bi biti od najveće važnosti farmeru. Navedene nepravilnosti su sledeće:

- Krave muzare koje su mokre ili prljave.
- Korišćenje prljave ili nepropisno očišćene opreme za skupljanje i čuvanje mlijeka.
- Izmuženo mlijeko koje nije ohlađeno odmah nakon muže i čuvano na hladnom.

Odmah nakon što je muža završena i izvršen prijevoz mlijeka, važno je temeljito oprati svu upotrijebljenu opremu. Ključ dobrog pranja opreme je da se koristi dosta vrele vode i odgovarajuća sredstva za pranje. Pravilno čišćenje je osnovno za smanjenje broja bakterija.

Nakon ciklusa ispiranja opreme, oprati opremu sa vrelom vodom temperature 50 °C do 70 °C alkalnim sredstvom za čišćenje na bazi hlora. Hlor odstranjuje minerale i proteine iz opreme, dok baza stvara emulziju mlijecne masnoće. Za čišćenje sistema cijevi, potrebno je obezbijediti cirkulaciju vode u trajanju od 6 to 10 minuta. Nakon pranja, oprema se treba isprati sa vodom koja sadrži nivo kiseline koji se nalazi u hrani temperature 35 °C do 40 °C da bi se odstranili ostaci alkalnog sredstva na bazi hlora iskorištenog za čišćenje i ostalih čestica koje su ostale u sistemu. Za sistem cijevi, potrebno je pustiti rastvor da cirkuliše sistemom 5 do 7 minuta, a nakon toga isti ispustiti. Prije sledeće muže, potrebno je dezinfikovati opremu sa hlorovodoničnim rastvorom da bi se ubile sve bakterije koje su se razvile na opremi od trenutka zadnjeg pranja.

Posljednji korak u smanjenju broja bakterija je da se ubrzo po muži mlijeko ohladi. Mlijeko se treba ohladiti na 4 °C u roku od jednog sata nakon muže. Mlijeko se treba čuvati na toj temperature dok se ne preradi u neki od proizvoda za krajnjeg potrošača.

Odjeljenje za mlijeko

Ovdje se prihvata pomuženo mlijeko i čuva izvjesno vrijeme odnosno priprema za transport u glavnu mljekaru. Ono se sastoji iz dvije prostorije, jedne za hlađenje mlijeka i druge za pranje i sušenje kanti, muzilica i drugog pribora. Odjeljenje za mlijeko se nalazi pored izmuzišta (nisu direktno povezani). Ovo odjeljenje sa druge strane mora imati direktan izlaz na saobraćajnicu, da je dobro osvijetljeno i da ne bude pored đubrišta. Obavezni uređaji u njegovom sastavu su: cijevi za prenošenje mlijeka od izmuzišta do laktofriza.

Laktofriz za mlijeko ili tank za prijem mlijeka. Proizveden je od nehrđajućeg čelika visoke kvalitete radi visoke učinkovitosti i štednje energije.

Slika br. 3. Prostorija za prijem mlijeka sa laktofrizom

Na ovoj farmi muznih krava za pranje laktofriza i sistema cijevi i aparata za mužu se koristi:

- BASIX™ - tekući alkalni deterdžent (plava boja kanistera)
- CIDAMAN™ - tekući kiseli deterdžent (crvena boja kanistera)

Proizvođač je Delaval.

Sredstva rada

U procesu rada, za potrebe poljoprivrednog proizvođača farme za uzgoj muznih krava prisutna su sledeća sredstva rada:

- traktor 4 kom
- prikolica za sijeno
- plugovi, tanjirače
- sijač za kukuruz
- sijač za žito i trave
- roto kosilica
- prskalice
- miks prikolica
- cisterna za osoku 6000L
- rolo presa
- mljekovod
- laktofriz

Instalacije

Vodovodne i kanalizacione instalacije

Objekat vodom se snabdjeva priključkom na lokalni seoski vodovod. Unutrašnja vodovodna mreža će se sastojati od horizontalnih i vertikalnih dijelova odgovarajućeg prečnika i armature, neophodnih za funkcionisanje cjelokupne mreže. Horizontalni i vertikalni razvod mreže raditi po zidovima do mjesta potrošnje. Mreža je predviđena od čeličnih pocinkovanih cijevi i armatura na njima sa spajanjem na navoj. Cijevi u zavisnosti od mjesta ugradnje su antikoroziorno i termički zaštićene.

Odvod otpadnih voda riješen je priključkom na višekomornu septičku jamu. Zaprljane otpadne i oborinske vode sa radnog i manipulativnog prostora farme preko šahta odlaze u septičku jamu u skladu sa Pravilnikom o tretmanu i odvodnji otpadnih voda za područja gradova i naselja gdje nema javne kanalizacije ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 68/01).

Slika br.4.Rešetka za osoku i čvrsti izmet

Slika br.5.Jama za đubre i oseku

Đubište

Izđubavanje se vrši, u proizvodnji gdje se koristi sistem držanja grla bez prostirke, tako da tečno đubrivo zajedno sa osekom kanalima samooticanjem odlazi u jamu dimenzija 6 x 6 x 4 m, koja je ukopana u zemlju i betonirana. Po potrebi jama se cisternam koja služi za tu namjenu prazni i prskaju se trave se trave i drugi usjevi.

Načini upotrebe prirodnih đubriva - intenziviranjem i koncentracijom stočarske proizvodnje, kao i uvođenjem novih načina gajenja stoke dobijaju se ogromne količine organskih đubriva (razni oblici stajnjaka) koji mogu da se racionalno koriste u ratarstvu i povrtarstvu i vinogradarstvu.

-Tečni stajnjak

U objektima sa rešetkastim podovima, tečni stajnjak koji predstavlja mješavinu ekskremenata i osoke može biti dobro đubrivo. Problem je što se njegovo rasturanje vrši cisternama kojih je malo. Ovom vrstom stajnjaka se istovremeno i gnjoje trave. Prijeporučuje se 20 – 30 tona stajnjaka po hektaru površine. Vrijeme primjene je kao i kod čvrstog stajnjaka.

-Osoka

U našoj praksi osoka se gotovo uopšte ne koristi. Za sakupljanje osoke poželjno je napraviti betonske bazene ili osočne jame. Osoka veoma korisna, naročito za trave a može se koristiti gotovo preko cijele godine na svim vrstama travnjaka.

Električne instalacije

Napajanje objekta električnom energijom obezbijeđeno je sa lokalne NN mreže prema uslovima RJ "Elektrodistribucija" Šipovo. Urađena je klasična gromobranska instalacija. U svim prostorijama izvedena je instalacija za izjednečenje potencijala na koje se povezuju sve metalne mase i instalacije vodovoda, metalna ograda i sl.

Gromobranska instalacija i izjedničavanje potencijala

Projektom je predviđen i i zgrađen gromobranski uzemljivač objekta. U temelj se postavlja uzemljivač sa Fe - Zn trakom 25 x 4 mm. S obzirom na veličinu i oblik objekta za gromobranksu instalaciju su projektovano šest odvoda, a koji se postavljaju sa Fe - Zn trakom 25 x 4 mm od uzemljivača do mjernog spoja te sa Fe - Zn trakom 20 x 3 iznad mjernog spoja. Odvodi se postavljaju po zidu, te na visini 1,8 m obezbjeđuje se mjerni spoj. Na ulazu u zemlju odvodi se štite klasičnom mehaničkom zaštitom. Na krovu sa potporama postaviti Fe - Zn traku 20 x 3 mm kao hvataljku. Sve metalne mase kao što su oluci i slično povezati sa Fe - Zn trakom.

U MRO i RO kratko spojiti nultu i zaštitnu sabirnicu, te preko mjernog spoja povezati na uzemljivač. Sve metalne mase na objektu vezati na uzemljivač, a posebno obratiti pažnju na uzemljenje metalnih dijelova u prostoru farme. Najbolje rješenje je postavljenje sabirnog zemljovoda od pocinčane trake 25 x 4, na vanjskom zidu objekta, te na ovaj zemljovod vezati sa P užetom sve metalne dijelove u objektu (metalne ograde, rešetke, vrata, pojllice i dr.), ovaj zemljovod sa trakom vezati na uzemljivač. Na ovaj način su sve metalne mase dovedene na isti potencijal, pa pošto je primjenjeno nulovanje, pojava opasnog napona dodira je svedena na najmanju moguću mjeru.

b) OPIS OSNOVNIH I POMOĆNIH SIROVINA, OSTALIH SUPSTANCI I ENERGIJE KOJA SE KORISTI ILI KOJU PROIZVODI POSTROJENJE, ODNOSNO PRIKAZ VRSTE I KOLIČINE POTREBNE ENERGIJE I ENERGENATA ZA PROIZVODNI I RADNI PROCES

U predmetnom objektu vršiće se uzgoj krava muzara sa osnovnim ciljem za proizvodnju konzumnog mlijeka, koji po svojim osobinama spadaju u grupu osjetljivih konzumnih proizvoda. Iz tih razloga su i projektna i izvedbena rješenja ovakvog objekta usaglašena sa, zakonom propisanim uslovima za bezbjednu eksploataciju, što uključuje i sve mjere visoke higijene u objektima ovakve namjene, a i zaštite životne sredine od negativnih uticaja u toku eksploatacije predmetne farme.

Za potrebe rada farme, koristiće se električna energija, neophodna za pokretanje uređaja za mužu, sistema ventilacije, osvetljavanje objekta i prostora u neposrednoj okolini istog i dr. Iz razloga sprečavanja pojave varničenja koje bi moglo uzrokovati pojavu požara, svi elektro uređaji i instalacije su urađeni u standardnoj izvedbi.

Za ishranu krava muzara koristiće se posebno pripremljena hrana (koncentrat, silaža i dr.) za što je izgrađen poseban prostor (za miješanje i skladištenje-silos).

Standardi kvaliteta kabastih hraniva i struktura koncentrata

Da se obezbedi stabilna i ekonomična proizvodnja mlijeka, mesa i priplodnog podmlatka, mora se posvetiti velika pažnja proizvodnji kvalitetnih kabastih hraniva i koncentrata. S tim u vezi potrebno je uvesti standarde hranljive vrijednosti kabastih hranjiva kojih bi se morali pridržavati na farmama, jer je to najvažniji uslov da se postigne racionalno korišćenje koncentrata i sniženje cijene koštanja obroka, a time i veća ekonomičnost proizvodnje. Dostupan kriterijum za ocjenu kvaliteta kabastih hraniva je sadržaj sirovih vlakana i sadržaj proteina u njima, kao i koncentracija energije količina krmnih jedinica ili skrobnih jedinica u 1 kg SM). S obzirom na stanje proizvodnje na farmama, obezbedjenost mehanizacijom i druge okolnosti u ovom trenutku, može se prihvatiti kao minimum: (Uzimamo u obzir raspoloživa hranjiva i ona koja se mogu lako nabaviti).

1. U sijenu, travnoj silaži i zelenoj masi najviše do 290 g sirovog vlakna u 1 kg SM (do 29%) i 126 do 150 g sirovog proteina u 1 kg SM 12,6 - 15,0%);
2. U produktima dehidracije zelene mase do 240 g sirovih vlakana do 24%) i 151 pa na više grama sirovog proteina u 1 kg SM;
3. U kukuruznoj silaži najmanje 30% SM i u 1 kg SM oko 600 g skrobnih jedinica, odnosno 1 kr. jedinica. Ne bi trebalo proizvoditi kukuruznu silažu sa prijeko 35% SM. To isto vrijedi i za travnu silažu u pogledu sadržaja SM.
4. U slučaju proizvodnje klasične - vlažne travne silaže morao bi se pri tome upotrijebiti jedan od podesnih konzervanasa ili dodataka.

Jedna od mjera koja se trenutno primjenjuje u sklopu nastojanja da se kvalitet kabastih hranjiva što je moguće više poboljša je uvođenje stalnog provjeravanja hranljive vrijednosti kabastih i ostalih hraniva, a povremeno i koncentrovanih hranjiva. Naročitu pažnju trebalo bi obratiti sadržaju SM u kabastim hranivima, sadržaju proteina, makro i mikroelemenata.

Dnevne obroke trebalo bi tako sastaviti da se osnovnim obrokom podmiri 10-12 kg mlijeka najmanje. Za proizvodnju mlijeka preko osnovnog obroka tj. preko 10-12 kg mlijeka, davati koncentrat koji sadržajem proteina i energije odgovara zahtjevima da se sa 1 kg proizvede 2-2,5 kg mlijeka. Osnovna koncentratna smješa za proizvodni dio obroka trebalo bi da ispunjava sljedeće minimalne zahtjeve:

Tabela.1 Sastav osnovne koncentratne smješe za proizvodni dio obroka

Sirovi protein	16%
Svarljivi sirovi protein	13%
Krmne jedinice	1%
Sirova vlakna (max)	14%
Sirova mast (max)	6%
Mineralna smjesa	2%
Urea (max)	1,5%

Ako količina mineralnih materija, data koncentrovanom smješom, nije dovoljna, davati posebnu mineralnu smješu ili mineralnu smjesu, u vidu bloka za lizanje. Poželjan kvalitet mineralne smjese je prikazan u tabeli 2:

Tabela.2 Kvalitet mineralne smeše

	Zimi	Ljeti
P%	5-14	5-14
Ca%	8	-
Na%	5	5
Mg%	1-6	6-12
Zn mg/kg	3.000	3.000
Cu mg/kg	700	700
Co mg/kg	10	10
Vitamini u mineralnoj smesi:	-	-
Vitamin A minimum 200.000 I.J./kg	-	-
Vitamin D minimum 40.000 I.J./kg	-	-
Vitamin E minimum 100 mg/kg	-	-

Karakteristike kabastih krmiva i obroka

Malo ima razradjenih sistema kojima se na merljiv način izražava kvalitet kabastih krmiva. Jedan od takvih su standardi za sijeno i silažu u SAD koji su dati u tabeli 3.

Tabela.3. Američki standardi za sijeno i silažu prijema AFGC (u SM)

Priroda kabastog krmiva	Standard	Svarljiva suva T D N materija	NE Neto energija u J	Sirovi proteini
Leguminozno sijeno (većina biljnog materijala poreklom od leguminoza)	Odlično	65% i više	56 ili više	18% ili više
	Dobro	58% -65%	46 - 56	barem 15%
	Zadovolj.	54% -58%	40 - 46	barem 12%
	Loše	ispod 54%	ispod 40	ispod 10%
Sijeno graminea (većina biljnog materijala poreklom od graminea)	Odlično	65% ili više	56 ili više	15% ili više
	Dobro	58% - 65%	46 - 56	barem 12%
	Zadovolj.	54% - 58%	40 - 46	barem 10%
	Loše	ispod 54%	ispod 40	ispod 10%
Kukuruzna silaža	Odlična	65% ili više	56 ili više	9% ili više
	Dobra	60% - 65%	50 - 56	9 - 11%
	Zadovolj.	-	-	-
	Loša	ispod 60%	ispod 50	9 - 11%
Detelinsko-travna silaža	Odlična	iznad 65%	iznad 56	iznad 16%
	Dobra	60% - 65%	50 - 56	12 - 16%
	Zadovolj.	54% - 59%	40 - 50	ispod 12%
	Loša	ispod 54%	ispod 40	ispod 12%

American Forage and Grassland council (AFGC) ustanovio je Komitet specijalista koji je razradio standarde za sijeno i silažu, da bi omogućili da se sijeno i silaža upotrebljavaju, s obzirom na njihovu vrednost, kao krmiva za životinje.

- Sijeno

U klasu odličnog sijena spada sijeno pokošenih leguminoza (1/4 stadijuma cvjetanja), trava (stadijum prije klasanja) ili miješano sijeno, koje je sušeno u sjeniku ili u polju po idealnom vremenu. Sijeno mora biti zeleno i lisnato, veoma ukusno bez stranih primjesa i bez plijesni.

Dobro sijeno sačinjavaju leguminoze, koje su košene ne kasnije od 1/2 stadijuma cvjetanja ili trave (rano klasanje) ili miješanih trava sušenih u sjeniku ili u polju u povoljnom vremenu, bez gubitka lišća. Sijeno je u dovoljnoj mjeri zeleno i lisnato, veoma ukusno, bez plijesni i stranog materijala.

U zadovoljavajuće sijeno spadaju sijena od leguminoza, graminea ili miješanih trava, koje su košene kasno (puno cvjetanje) i sušene u uslovima koji doprinose gubitku lišća zbog zrelosti biljke, u polju sušeno u povoljnim vremenskim uslovima.

Rano košeno sijeno (1/4 cvjetanja) sušeno u polju u nepovoljnim vremenskim uslovima, nema svijetlu boju, grubo je zbog većeg učešća stabljika, nije mnogo ukusno, a ako je sušeno u nepovoljnom vlažnom vremenu, može biti pljesnivo i prašnjavo. Djetelinsko travne silaže su podijeljene u 3 klase na sadržaj suve materija:

1. Jako vlažne silaže, sadrže manje od 25% SM; pH treba da je ispod 4,2.
2. Umjereno vlažne silaže, imaju 25-35% SM; pH treba da je ispod 4,5.
3. Silaže sa malo vlage, imaju više od 35% SM; pH nije kriterijum.

Dobra djetelinsko-travna silaža karakteriše se sljedećim pokazateljima:

1. pH 4,5 ili manje. Što je bliži 4, to je silaža bolja.
2. Isparljive baze (izražene kao amonijak) 0,5% ili manje (u SM).
3. Mliječna kiselina 3-5% ili više (u SM)
4. Buterna kiselina 2% ili manje (u SM).
5. Mora imati blag, ugodan miris.
6. Sadržaj vlage požnjevenog usjeva može se kretati u granicama 60-70%. Ako ima manje vlage, usjev se teško sabija u silosu, a ako ima više, postiže se slab kvalitet. Međutim, može se smatrati da je do 72% vlaga poželjna. U proljeće kada je usjev najhranljiviji vlaga je daleko iznad 70%, pa se usjev mora provenuti prije siliranja ili upotrijebiti konzervans. Koliko je danas poznato najbolji rezultati se postižu sa travnim usjevima kada se kao konzervans upotrijebi mravlja kiselina.
7. Boja odaje kvalitet silaže. Poželjno je da je boja zelenkasto smeđa ili žućkasto smeđa. Ako je žuta i još sluzava znak je slabog kvaliteta zbog velike količine buterne kiseline. Tamno smeđa boja ukazuje da je u procesu siliranja masa bila prijegrijana, te su nastali veliki gubici u hranljivim materijama.

- Kukuruzna silaža

U klasu odličnih silaža spada kukuruzna silaža kada je biljka požnjevena u stadijumu zrelosti u kome je klip dobro razvijen sa dobro formiranim tvrdim zrnom. Djetelinsko-travne smjese treba da su pokošene rano (1/4 cvjetanja ili rana faza cvjetanja), provenula prije stavljanja u silos ili stavljena u silos sa konzervansom (melasa ili zrna žitarica). Odlična silaža je bez pljesni, nema pokvarenih mjesta, a stoka je rado jede. Dobra kukuruzna silaža je kada je kukuruz požnjeven sa dobro formiranim tvrdim zrnom, sa umjerenom količinom klipa. Djetelinsko travne smjese košene su u prvoj polovini cvjetanja ili u stadijumu klasanja.

Prije siliranja - je ili provenula, ili silirana svježa sa konzervansom. Dobra silaža nije ili je veoma malo pljesniva, a stoka je rado jede.

Zadovoljavajuća kukuruzna silaža košena je u mlječnom stadijumu zrelosti za zadovoljavajućom količinom klipa ili je to zreliji kukuruz ali plesniv i malo ukvaren. Loša kukuruzna silaža je od nezrele biljke i djelimično ima klipove. To je i silaža načinjena od slatkog kukuruza ili kukuruznih stabljika bez klipova.

- Aditivi za proizvodnju kvalitetne silaže

Novija istraživanja navode na korigovanje mišljenja o vrijednosti silaže u poređenju sa svježim usjevom od kojeg je načinjena. Ranije se mislilo da silaža ima manju hranljivu vrijednost od svježeg usjeva od kojeg je načinjena.

Poznato je da aditivi spadaju u tri grupe:

1. Koji ispoljavaju lošu fermentaciju;
2. Koji intenziviraju normalnu fermentaciju i
3. Koji silaži dodaju hranljive materije.

Prema literaturi je mravlja kiselina jedan od najboljih aditiva koji ispravljaju lošu fermentaciju. Od aditiva koji intenziviraju normalnu fermentaciju su celulaza za razlaganje vlakana i CaCO_3 za proizvodnju mliječne kiseline. Međutim, do danas nije pronađen ekonomičan izvor celulaze. Upotreba CaCO_3 više odgovara proizvodnji silaže za tov. U treću skupinu aditiva spadaju: NPN, minerali i krmiva (kukuruz, repini rezanci i dr.). U ovom zadnjem slučaju dodavanje krmiva u novije vrijeme primenjuje se za proizvodnju kompletnih silaža za koje se smatra da imaju budućnost u praktičnoj ishrani priježivara.

Kada se radi o svim usevima, pa i o kukuruzu, za silažu ne dolaze u obzir zelene biljke, jer stadijum zrelosti biljke utiče i na ukupnu konzumaciju hranljivih materija. Istraživanja su pokazala da se vrhunski kvalitet silaže, naročito kukuruzne, postiže kada se usjev skine u momentu kada ima 30-40% suve materije, da je svarljivost suve materije preko 65% i da je nastala u normalnoj fermentaciji u silosu.

- Obrazloženje izbora stočne hrane

1. Za kvalitetno livadsko sijeno je gotovo nemoguće nabaviti kvalitetno lucerkino sijeno (sa očuvanim listom). Kvalitetno sijeno čini poseban dio u obroku krava, može se reći i obaveza, jer podmiruje potrebe u suvoj materiji, celulozi, volumenu i pored hranljivih materija koje sadrži stimuliše varenje preživara. Sijeno treba da je odličnog kvaliteta po biljnom sastavu, na vrijeme košeno, kvalitetno sprijemano, balirano i dobro uskladišteno.

2. Silaža cijele biljke kukuruza. Kukuruz je kod nas najvažnije stočno hranivo i zbog toga o njegovom hranljivom sadržaju ne treba posebno isticati.

Preporučujemo nešto veću gustinu pri sjetvi u odnosu na gustinu sjetve za zrno. Vrlo je važno da početak siliranja bude u periodu prelaska iz mliječne u voštanu fazu zrelosti i da se završi u što kraćem periodu. Za spremanje kvalitetne silaže važno je da masa bude što sitnije isjeckana i da nivo silaže bude do vrha trenča.

3. Paša. U letnjem periodu koristi se prvenstveno zbog zdravstvenog stanja stoke i dopune obroka vitaminima i mineralnim materijama, a i zbog ekonomskih razloga.

4. Koncentrat. Koncentrat je predviđen u manjim količinama i to u zimskom periodu sa 14% proteina, a u letnjem sa 12%. Za telad do tri mjeseca predviđa se upotreba startera za telad.

5. Pregonska ispaša. Način iskorišćavanja travnjaka Prirodni i vještački travnjaci se mogu na različite načine iskorišćavati za priprijemanje kvalitetne stočne hrane.

- Iskorištavanje travnjaka pašom. Ispaša je najekonomičniji način iskorišćavanja travnjaka. Životinje na paši uzimaju hranu, pa su troškovi oko ubiranja i transporta nepotrebni, a gubici hranljivih materija svedeni su ispod 5% od proizvedene suve materije. Iskorišćavanje travnjaka pašom ne može se danas zamisliti bez primjene pregonske ispaše i električnih ograda. Pomoću električnih ograda može se čuvati i napasati stoka bez angažovanja ljudske radne snage (pastira-čobana).

Na sljedećem primjeru prikazujemo postupak planiranja pregona na pašnjaku. Ako je za 1 kravu potrebno 0,2 ha pašnjaka, a ako pašnjak ima ukupno 2 hektara, znači da se na njemu može napasati 10 krava ($2/0.2=10$).

U objektu će se koristiti i sanitarno ispravna voda za napajanja stoke, pranje radnih i manipulativnih površina i za potrebe zaposlenog osoblja (mokri čvor, higijena i sl.). Sakupljanje đubra i osoke iz objekta se vrši u za to posebno izgrađenim objektima-đubrilištima, koji su tako izgrađeni da omogućuju potpunu izolaciju istog sa okolnom životnom sredinom. Sakupljeni đubar i osoka će se povremeno (u hermetički zatvorenim vozilima i cisternama) izvoziti iz sabirnih jama i odvoziti na obradive njive radi đubrenja istih.

Elektroinstalacije biće spojene na lokalnu elektro mrežu, vodovodne, kanalizacione instalacije na septičku jamu, uz saglasnosti i uslove nadležnih organizacija, a u skladu sa važećim uslovima i standardima projektovanja instalacija.

Energija

Energenti koji će se koristiti su: električna energija koja će se koristiti za rad (hranjenje, ventilaciju, osvjjetljenje). Snabdijevanje električnom energijom vrši se iz lokalne elektrodistributivne mreže, a potrošnja električne energije će se mjeriti takođe preko mjernog uređaja.

Voda

Snabdjevanje predmetnog objekta vodom vršiće se iz lokalnog seoskog vodovoda. Napajanje u je po volji. Svaki vez ima nipl pojilice za svježiu vodu. Voda za potrebe napajanja životinja dolazi iz lokalnog seoskog vodovoda te sanitarnim sistemom za vodosnabdjevanje dalje razvodi do proizvodnih objekata. Potrošnja vode će se mjeriti preko mjernog uređaja - vodomjera. Voda će se koristiti za pojenje muznih krava, za sanitarne potrebe, za potrebe hidrantske mreže i za detaljno pranje objekta.

Potrošnja vode po grlu iznosi 10-12 l/dan. Količina utrošene vode za sanitarne potrebe na dnevnom nivou zavisice od broja zaposlenih radnika, a prema standardu iznosi 0,11 m³ po radniku.

Ventilacija i grijanje

Ventilacija je potpuno automatizovana i kompjuterski upravljana. U hodnikuse nalaze 2 ventilatora, tipa CL-920. Potreba za zrakom je u prosjeku 55 m³/s. Sa strana na bočnim zidovima nalaze se otvori za dotok svježeg zraka, prozori. Propisani parametri mikroklimе u farmi su temperatura 16-23 °C, vlaga 60-70 %.

Dezinfekciona sredstva

Od hemijskih sredstava, u skladu sa veterinarskim smjernicama, koristiće se odgovarajuća dezinfekciona sredstva u dezinfekcionim barijerama i dezinfekciona sredstva koja se povremeno koriste u proizvodnji s ciljem smanjenja emisije NH₃ u vazduh.

Nakon završetka jednog proizvodnog ciklusa i pražnjenja životinja, objekat se čisti, pere, dezinficira i odmara prije ulaska novih životinja. Čišćenje i dezinfekcija objekata provodi se odabranim biorazgradivim sredstvima. Voda od pranja objekata se sakupljau kanalima za sakupljanje osoke ispod rešetkastog poda te otvaranjem ventila – klapni na kanalu, otječe do septičke jame.

v)OPIS STANJA LOKACIJE NA KOJOJ SE NALAZI POSTROJENJE, UKLJUČUJUĆI I REZULTATE IZVRŠENIH INDIKATIVNIH MJERENJA, KOJI OBUHVATAJU STEPEN ZAGAĐENOSTI VAZDUHA, NIVO BUKE, NIVO ZRAČENJA, KVALITET POVRŠINSKIH VODA, NIVO PODZEMNIH VODA, BONITET I NAMJENU ZEMLJIŠTA, KAO I SADRŽAJ ŠTETNIH I OTPADNIH MATERIJA U ZEMLJIŠTU

Opis predmetnog područja - makrolokacija

U širem geografskom smislu, opština Šipovo nalazi se na 44⁰ 00' 17" stepenu sjeverne geografske širine i na 17⁰ 00' 06" stepenu istočne geografske dužine, u pojasu umjereno kontinentalne klime. U užem geografskom smislu Šipovo se nalazi na jugozapadnom dijelu Republike Srpske, ukupne površine 510 km².

Šipovo je brdsko planinsko područje ispresjecano rijekom Plivom pravcem zapad – istok, vazdušne dužine oko 30 km i rijekom Janj pravcem jug-sjever vazdušne dužine oko 35 km, te manjim rječicama Sokočnicom, Lubovicom, Volaricom. Teren oko ušća rijeke Janj u Plivu je ravničast i brdovit sa nadmorskom visinom od oko 440 metara i on se postepeno diže i prelazi u planinsko područje sa najvišom visinom na jugu planina Vitorog (1906 metara), na sjeveru planina Lisina (1335 metara), na istoku Gorica (1267), i na zapadu Čardak (1452).

Gradsko urbano područje smješteno je na sjevernom dijelu opštine u slivu navedenih rijeka u kojem živi oko 60 % cjelokupnog stanovništva opštine Šipovo. U saobraćajnom smislu preko opštine Šipovo prolaze dva važna komunikacijska pravca dolinom rijeka Pliva i Janj a to su: pravac B. Luka – Šipovo – Kupres i pravac Jezero – Šipovo – Glamoč.

Lokacija farme muznih krava "STAZA MM" d.o.o. Natpolje bb, Šipovo nalazi se u naselju Natpolje, udaljenom 19 km od Šipova. Ulaz u poslovni prostor je izveden sa lokalnog puta Šipovo-Natpolje.

Geografski položaj, reljef i hidrografija

Reljef opštine Šipovo sačinjavaju sljedeće reljefne cjeline:

- Planinski masivi (Vitorog, Plazenica, Ravna Gora, Gorica, Lisina, i Čardak),
- Površi i visoravni (natpoljsko-čuklička, čukličansko-pribeljačka i strojičko-podovska)
- Doline rijeka Plive i Janja

Reljef predjela Šipovo najvećim dijelom je građen od sedimentalnih krečnjačkih stijena i dolomita. Krečnjačke površine ispresjecane su brojnim tektonskim pukotinama na kojima su stvorene broje forme reljefa (vrtače, uvale, jame, pećine) među kojima je najpoznatija Vaganjska pećina (990 metara nadomske visine) sa brojnim ukrasima stalaktita i stalagnita.

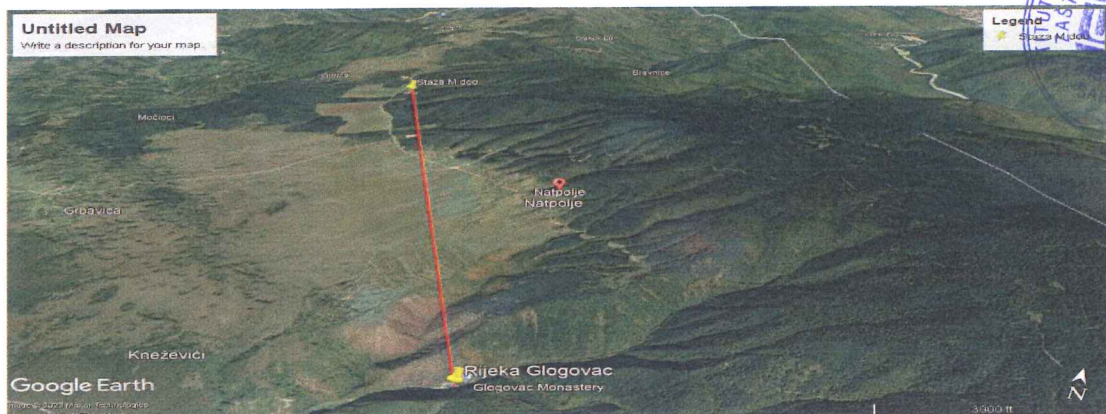
U geomorfološkom pogledu Šipovo spada u brdsko-planinsko područje koje se iznad mora u prosjeku diže za oko 800 metara.

Opis predmetnog područja – mikrolokacija

Naselje Natpolje se nalazi u jugo-istočnom dijelu opštine Šipovo i udaljeno je 15 km od administrativnog centra opštine. Flora i fauna mjesta je karakteristična za cijeli region, sa karakterističnom topografijom terena i opštim klimatskim uslovima, tj. toplim ljerima i vrlo hladnim zimama.

Selo Natpolje karakteriše neuređen sistem izgradnje. U selu je izgrađen sistem za vodosnabdjevanje i nema kanalizacionu mrežu. Farma muznih krava "Staza MM" d.o.o. locirana je u mjestu Natpolje bb, Šipovo, na parceli označeni kao k.č.br. 1179/3 i 1179/4 zvana Ramanovina, K.O. Natpolje i k.č. br.279/1, 281/1, 281/2 k.o. Grbavica područna jedinica Šipovo.

Sa tri strane lokacije nalaze se neuređeni državni posjedi, a sa četvrte strane parcela je ograničena lokalnim putem Šipovo - Natpolje. Ukupna površina lokacije je cca 683832 m². Prikaz lokacije je dat u kopiji katastarskog plana.

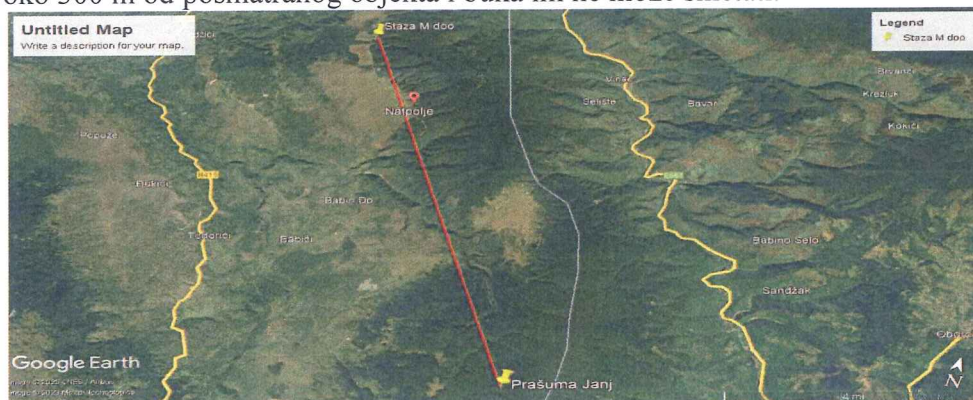

Slika br.6. Udaljenost proizvodnog pogona od vodotoka

Poslovni kompleks se snabdijeva električnom energijom sa lokane trafostanice.

Snabdijevanje vodom za piće i sanitarne potrebe riješeno je priključkom na lokalni seoski vodovod. Voda sa manipulativnih površina se slijeva na okolne zelene površine, jer ne postoji izgrađena kanalizaciona mreža.

Prilazna saobraćajnica sa pristupnog puta je tvrdo nasuta i uređena tako da je obezbjeđen normalan tok saobraćaja. Treba urediti manipulativnu površinu - asfaltirati ili betonirati. Prve kuće se nalaze na udaljenosti oko 300 m od posmatranog objekta i buka im ne može smetati.

Slika br.7. Udaljenost zaštićenih prirodnih dobara od predmetne lokacije

РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ

Катастарска општина: ИСТОЧНО САРАЈЕВО
 Број плана: 2154/9524-111

Подручна јединица Ипчово

КОПИЈА КАТАСТАРСКОГ ПЛАНА

Размјера 1: 5000

Катастарски подаци:

Број посједног листа	Број парцеле		Култура и класа	m ²	Посједник
	Нови премјер	Стари премјер			
115	1179/3		ЊИВА 5. КЛАСЕ	15305	ОПШТИНА Ипчово 111
	1179/3		ЊИВА 1А	900	
	1179/4		ЊИВА 5. КЛАСЕ	5626	

Мјесто и датум: Ипчово, 15.11.2023.

Израдио: Свијар Овјерао: Свијар

Slika br.8. Kopija Katastarskog plana

Flora i fauna

U vegetacijskom smislu razlikuju se dvije jasno izdiferencirane zone: zona nizijskih šuma: hrasta lužnjaka i lužnjaka i jasena koje su značajno degradirane, šume vrba i topola, kao i šume johe u močvarnim zonama.

Brežuljkasti dio uglavnom je obrastao šumama bukve, šumama hrasta kitnjaka kao i mješovitim šumama ovih vrsta. Općina u RS s najvećim šumskim fondom. Šume prekrivaju 25665,465 ha. U šumskom kompleksu rastu skoro sve vrste drveća a najznačajnije su i najkvalitetnije zbog geografskog podneblja i sastava zemljišta visoke šume jele i smrče, a od listopadnih visokokvalitetna bukva, javor, brest, jasen i lipa. Dobar dio opštine je obrastao niskim izdanačkim šumama sa velikim plantažama četinarskih kultura većinom borovog sadržaja i manjim količinama ariša. U postojećem stanju vegetacije kao karakteristična i dominantna vegetacijska jedinica na teritoriji opštine Jezero javlja se klimatogena zajednica kitnjaka i graba (*Carpino betuli – Quercetum roboris*), sa kojima alterniraju čiste šume kitnjaka (*Quercetum montanum*) na grebenima odnosno mješovite šume kitnjaka i bukve (*Quercus – Fagetum*) u potocima, odnosno bukve (*Fagetum montanum*) na sjevernim ekspozicijama.

Travnati pokrivač čine: paprat, mlječika, repuh, bujad, kukurjek, jagorčevina, jagoda, mrtva kopriva, čičak, kopriva, hajdučka trava. Na području opštine je pronađeno više od 1.500 vrsta gljiva, od kojih se pedesetak preporučuje za ljudsku ishranu. Među divljim životinjama najbrojnije su: srna, divlja svinja, lisica, zec, jazavac, jastreb, orao, jarebica, te druge koje variraju po svojoj brojnosti jer su često na meti lovaca (vuk, medvjed, ris, kuna bjelica i zlatica, vidra) pa su ovdje postale izuzetno rijetke.

Klima

Šipovo u globalno klimatskom pogledu se nalazi u pojasu umjereno kontinentalne klime, srednja godišnja temperatura iznosi 10 stepeni celzijusa, srednja ljetna temperatura iznosi oko 20 stepeni a srednja zimska temperatura je oko 0 stepeni. Srednja godišnja insolacija je 1800 sati ili prosječno 5 sati dnevno. Prosječna godišnja relativna vlažnost iznosi 85 %. Padavine su vrlo bitan klimatski element. Srednja vrijednost padavina je 990 mm godišnje, a prosječan broj dana pod snijegom je 120, a vegetacioni period traje 250 dana. Vjetrovi su česta pojava na ovom dijelu opštine ukrštaju mediteranske i kontinentalne vazdušne mase.

Vegetacioni period traje od druge polovine marta do kraja oktobra (225 dana). Ovakvi klimatski uslovi omogućavaju proizvodnju široke lepeze poljoprivrednih proizvoda. Međutim dolazi do pojave ekstremnih hidroloških događaja (poplave i suše), koje mogu nanijeti znatne štete poljoprivrednoj proizvodnji.

Ocjena postojećeg stanja lokacije sa stanovišta zaštite životne sredine

Analiza zemljišta nije vršena zato što je površina kompleksa nasuta šljunkom i ništa se na radi na zelenoj površini. Pretpostavlja se da neće doći do zagađenja zemljišta.

Sagorijevanjem goriva izdvajaju se štetne materije u vidu štetnog gasa. Dominirajuće štetne materije koje se emituju preko dimnjaka u vazduh okoline iz procesa sagorijevanja su prije svega SO₂, SO, NO₂, ugljovodonici, čađ.

Za potrebe predmetnog dokumenta dana 02.11. 2023. god. izvršena su sljedeća indikativna mjerenja:

- Mjerenje buke
- Indikativno mjerenje kvaliteta vazduha

Mjerenje buke

Istraživanja iz domena životne sredine kod eksploatacije objekata ovakve namjene, nedvosmisleno pokazuje da i buka predstavlja jedan od mogućih uticaja na okolni prostor. Emisija prekogranične buke iz objekta i predmetnog prostora, očekuje se u toku rada osnovnih i pomoćnih uređaja prilikom izvođenja uobičajenih aktivnosti karakterističnih za ovakve objekte. Međutim, obzirom na lokaciju predmetnog objekta, i prirodu aktivnosti koje će se vršiti u radnom prostoru, buka koja se stvara značajno može uticati samo na uslove radne sredine, a njen uticaj na bližu okolinu se ne očekuje u nedozvoljenoj mjeri, pa shodno navedenom, ne predlažu se dodatne mjere zaštite životne sredine od buke. Mjerenja su izvršena u skladu sa Pravilnikom o graničnim vrijednostima intenziteta buke („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 2/23).

Tabela br.4: Granične vrijednosti indikatora buke na otvorenom i u zatvorenom prostoru prikazane za dan, večer, noć i dan – večer – noć

Zona	Namjena prostora	Najviši dopušteni mjerodavni nivo buke			
		L _{day}	L _{evening}	L _{night}	L _{den}
1	Područja namjenjena za odmor, liječenje i oporavak, tiha područja izvan naseljenog područja, uključujući i sve kategorije zaštićenih područja u Republici Srpskoj (nacionalni park, strogi rezervat prirode, posebni rezervat prirode, spomenik prirode, zaštićeno stanište, zaštićeni prirodni pejzaž, zaštićeni kulturni pejzaž, park prirode, park šuma, objekat oblikovane prirode i spomenik parkovske arhitekture)	50	45	40	50
2	Isključivo stambena područja ili tiha područja unutar naseljenih područja (predškolske i školske zone)	55	55	40	56
3	Područja mješovite namjene, odnosno područja većinski stambene namjene	55	55	45	57

4	Područja mješovite namjene, odnosno područja većinski poslovne namjene (poslovno – stambena područja, trgovačko – stambena područja) i područja neposredno uz magistralne i glavne gradske saobraćajnice	65	65	50	66
5	Područja isključivo zanatske, uslužno – trgovačke, sportsko – rekreacione i ugostiteljsko – turističke namjene	65	65	55	67
6	Industrijska, skladišna i servisna područja i transportni terminali	Na granici ove zone buka ne smije prelaziti graničnu vrijednost u zoni sa kojom se graniči			

Zone namjene prostora iz Tabele određuju se na temelju dokumenata prostornog uređenja i Zakona o zaštiti prirode („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 20/14).

Mjerenja su urađena na visini 1.60 m od nivoa terena, na udaljenosti najmanje 3 m, od prepreka koje reflektuju buku na mjestima koja se nalaze na ulazu na predmetnu parcelu. Izmjerene vrijednosti nivoa buke su date u tabeli ispod.

Tabela br.5: Izmjerene vrijednosti nivoa buke u životnoj sredini

Mjerna mjesta	Granične vrijednosti buke	Izmjerena buka dB	Mjerna jedinica
MM 1 - na ulazu u štalu	57	42,7	dB
MM 2 - na ulazu u krug farme	57	40,0	dB

Mjerenje nivoa buke je izvršeno pomoću instrumenta *Lutron SL - 4012, Sound Level Meter.*

Komentar dobijenih rezultata:

Prema Pravilniku o graničnim vrijednostima intenziteta buke („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 2/23) najviši dopušteni mjerodavni nivo buke za zonu III Područja mješovite namjene, odnosno područja većinski stambene namjene iznosi 57 dB, te se zaključuje da nivo buke, prema pomenutom Pravilniku, ne prelazi maksimalno dozvoljeni nivo.

Indikativno mjerenje kvaliteta vazduha

Vazduh je prvi medijum na koji sve emisije imaju direktan uticaj. Zagađenje vazduha nastaje kad koncentracija određenih zagađujućih materija (polutanata) dostigne veličine koje uzrokuju njegovu toksičnost, tj. počinje štetno djelovati na zdravlje ljudi i biljni i životinjski svijet. Zagađivanje vazduha vrši se emisijom štetnih gasovitih i čvrstih materija, koje nastaju najčešće kao rezultat ljudske djelatnosti, ali i emisijom iz prirodnih izvora.

Mjere za sprječavanje ili smanjenje uticaja kvaliteta vazduha na životnu sredinu u Republici Srpskoj su regulisane **Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/12)** koja propisuje granične vrijednosti, tolerantne vrijednosti i granicu tolerancije za zaštitu zdravlja ljudi od zagađujućih materija u vazduhu.

Tabela br.6: Granične vrijednosti, tolerantne vrijednosti i granica tolerancije za zaštitu zdravlja ljudi za sumpor-dioksid, azot-dioksid, suspendovane čestice (PM₁₀), prizemni ozon i ugljen-monoksid

Period uzimanja srednje vrijednosti mjerenja	Granična vrijednost	Granica tolerancije	Tolerantna vrijednost
Sumpor - dioksid (SO₂)			
Jedan sat	350 µg/m ³	150 µg/m ³	500 µg/m ³
Jedan dan	125 µg/m ³	-	125 µg/m ³
Azot - dioksid (NO₂)			
Jedan sat	150 µg/m ³	75 µg/m ³	225 µg/m ³
Jedan dan	85 µg/m ³	40 µg/m ³	125 µg/m ³
Suspendovane čestice PM₁₀			
Jedan dan	50 µg/m ³	25 µg/m ³	75 µg/m ³
Ugljen - monoksid (CO)			
Maks. dnevna osmočasovna srednja vrijednost	10 mg/m ³	6 mg/m ³	16 mg/m ³
Jedan dan	5 mg/m ³	5 mg/m ³	10 mg/m ³

Dana 02. 11. 2023. god. izvršena su indikativna mjerenja kvaliteta vazduha od strane ovlaštenih lica UNIS Instituta za ekologiju, zaštitu na radu i zaštitu od požara.

Za mjerna mjesta je odabran prostor koji pripada predmetnoj parceli. Izbor mjernog mjesta je definisan kao adekvatan za detektovanje zagađujućih materija (pogodna ruža vetrova i sl.). Mjerenje kvaliteta vazduha izvršeno je na dva mjerna mjesta – na ulazu u predmetnu parcelu i lijevo od predmetne parcele prema najbližem stambenom objektu (na ulazu u krug farme).

Metode indikativnog ispitivanja su u saglasnosti sa relevantnom Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/12). Mjerenje parametara pokazatelja kvaliteta vazduha CO, SO₂, NO₂ izvršeno je pomoću uređaja *iBrid MX6*, a mjerenje PM₁₀ pomoću uređaja *Trotec PC 220*.

U narednoj tabeli dati su rezultati analize indikativnog kvaliteta vazduha i granične vrijednosti za izmjerene parametre koje su određene Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/12).

Tabela br.7: Pregled graničnih i izmjerenih indikativnih vrijednosti kvaliteta vazduha na lokaciji

Polutant	Mjerno mjesto 1	Mjerno mjesto 2	Granična vrijednost ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Jedinica mjere
SO ₂	8,1	7,5	350	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
PM ₁₀	38,4	30,6	50	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
NO ₂	20,5	19,7	150	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
CO	0,3	0,2	10	(mg/m^3)

Komentar rezultata mjerenja:

Na osnovu dobijenih rezultata možemo zaključiti da se koncentracija izmjerenih indikativnih parametara kvaliteta vazduha na predmetnoj lokaciji nalazi dosta ispod maksimalnih graničnih vrijednosti prema Uredbi o vrijednostima kvaliteta vazduha („*Službeni glasnik Republike Srpske*“ br. 124/12).

Kvalitet površinskih i podzemnih voda

Prema ekološkom kvalitetu voda koji se mora održavati ili postići uvođenjem preventivnih mjera i najboljih ekonomski dostupnih tehnologija sve površinske i podzemne vode u Republici Srpskoj su kategorisane na osnovu Uredbi o kategorizaciji vodotoka ("*Službeni glasnik Republike Srpske*" broj: 42/01). Uredbom o klasifikaciji i kategorizaciji vodotoka definisani su kriterijumi za klasifikaciju i način klasifikacije površinskih i podzemnih voda.

Voda kao resurs se vrednuje: količinom, kvalitetom i položajem. Zbog značaja vode i njenog višenamjenskog korištenja ona uživa posebnu zaštitu i koristi se na način propisan zakonom. Pod kvalitetom vode se podrazumijeva stanje vodnog sistema, izraženo preko fizičko - hemijskih, hemijskih i bioloških pokazatelja, kako vode tako i sedimenta.

Sanitarno-fekalne otpadne vode ispuštaju se u vodonepropusnu septičku jamu na lokaciji rada, u skladu sa Pravilnikom o tretmanu i odvodnji otpadnih voda za područja gradova i naselja gdje nema javne kanalizacije ("*Službeni glasnik Republike Srpske*" br. 68/01).

Promjene kvaliteta podzemnih voda se ne očekuju, osim u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja otpada. U toku izrade ovog dokumenta nisu vršena ispitivanja sadržaja štetnih i otpadnih materija u zemljištu obzirom da se u samom procesu proizvodnje ne pojavljuju značajne količine otpada.

Otpad nastao radom poslovnog objekta, kao komunalni otpad, odlaže se u tipske posude za odlaganje smeća-kante. Komunalni otpad nastao na predmetnoj lokaciji, preduzeće Komunalno preduzeća JKP "Šipovo" ad. Šipovo, odvozi na lokalnu komunalnu deponiju.

g) OPIS PRIRODE I KOLIČINE PREDVIĐENE EMISIJE IZ POSTROJENJA U SVE DIJELOVE ŽIVOTNE SREDINE (VAZDUH, VODA I ZEMLJIŠTE), ODNOSNO PRIKAZ VRSTE I KOLIČINE ISPUŠTENIH GASOVA, VODE I DRUGIH OTPADNIH MATERIJALA, PO TEHNOLOŠKIM CJELINAMA, UKLJUČUJUĆI EMISIJE U VAZDUH, ISPUŠTANJE U VODU I ZEMLJIŠTE, BUKU, VIBRACIJE, SVJETLOST, TOPLOTU I ZRAČENJE (JONIZUJUĆA I NEJONIZUJUĆA), KAO I IDENTIFIKACIJU ZNAČAJNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I ŽIVI SVIJET U CJELINI, KAO I ZDRAVLJE LJUDI ZA VRIJEME IZGRADNJE, REDOVNOG RADA POSTROJENJA ILI OBAVLJANJA AKTIVNOSTI

Identifikacija mogućih uticaja predstavlja analizu odnosa predmetnog objekta sa pratećim sadržajima i životne sredine, gdje se na osnovu utvrđivanja ekoloških potencijala analiziranog prostora i osnovnih odnosa sistema emisija/imisija – uticaj, definišu sve relevantne činjenice za izbor lokacije.

Dosadašnja iskustva u domenu tretirane problematike karakterišu uticaje kao prostorno i vremenski promjenljivu kategoriju. Relativni značaj pojedinih uticaja i njihove granice moraju se posmatrati u granicama realnih prostornih odnosa.

Problem zaštite životne sredine postao je danas jedan od prvorazrednih društvenih zadataka. Danas prisutne negativne posljedice, uglavnom su rezultat pogrešno planirane industrijalizacije, izgradnje stambenih naselja, saobraćajnih sistema, nekontrolisane i neadekvatne upotrebne energije kao i nedovoljnog poznavanja osnovnih zakonitosti iz domena životne sredine.

Pod pojmom "emisija" podrazumjeva se direktno ili indirektno ispuštanje supstanci, otpadnih voda, toplote, mirisa ili buke, koje proizvodi jedan ili više izvora zagađenja, u vazduh, vodu ili zemljište. Sa predmetne lokacije javljaće se sledeće emisije/uticaji:

- uticaj sa lokacije tokom izgradnje postrojenja i
- uticaj na lokaciji tokom redovnog rada postrojenja ili obavljanja aktivnosti.

Farma za uzgoj muznih krava, Investitora "Staza MM" d.o.o. Šipovo, bez obzira na sva tehničko - tehnološka rješenja, odnosno predviđeno korištenje radnih operacija i opreme, može u određenim situacijama predstavljati izvor zagađenja životne sredine. Uspješnost svakog rješenja u domenu zaštite životne

Emisije iz predmetnog postrojenja se mogu klasifikovati na sljedeći način:

- emisija u vazduh,
- emisija u vodna tijela,
- emisija u zemljište,
- emisija buke i
- emisija otpada.

Utjecaji na lokaciji tokom redovnog rada postrojenja ili obavljanja aktivnosti
Osnovni izvori emisija i mjesta nastanka zagađenja iz poslovnog objekta su:

- tehnološka oprema,
- sistem za ventilaciju objekata,
- tehnološka sanitarna i fekalna kanalizacija,
- otpad koji se javlja u procesu rada proizvodnih objekata.

Utjecaji u vazduh

U toku rada predmetnih objekata može doći do zagađivanja atmosfere od produkata sagorijevanja motornih vozila koja dolaze na manipulativni plato predmetne lokacije. Kao potencijalni zagađivači atmosfere mogu se javiti i otpadni produkti intenzivnih metaboličkih procesa kod krava u vidu gasovite faze. Takođe, može doći do zagađenja vazduha od rada kotlovnice, odnosno emisije gasova iz dimnjaka kotlovnice.

Zagađivanje atmosfere od produkata sagorijevanja motornih vozila koja dolaze na manipulativni plato poslovnog objekta, može doći usljed lošeg sagorijevanja pogonskih motora i lošeg kvaliteta goriva u motornim vozilima, u vidu emisije CO, CO₂, SO₂, SO₃, NO, NO₂, NO₃, NH₄ i drugih gasova koji zagađuju vazduh. Na predmetnoj lokaciji se ne očekuje velik intenzitet saobraćaja, što znači da se očekuje i minimalna emisija štetnih gasova iz pogonskih motora motornih vozila.

Za vrijeme prozračivanja farme dolazi do emisije u atmosferu ugljen dioksida (CO₂) i vodene pare, te prašine i amonijaka (NH₃). Prašina se sastoji od sitnih čestica hrane i paperja. Ti produkti se putem ventilacije emituju u okolnu atmosferu, ali u vrlo niskim koncentracijama, te ne mogu štetno uticati na atmosferu, a isto tako i na biosferu, uključivši i poljoprivrednu djelatnost odnosno poljoprivredne proizvode.

Sam proces rada farme zahtjeva upotrebu sistema za ventilaciju prostora, gdje, prilikom prozračivanja, dolazi do emisija prašine i amonijaka u atmosferu te, ugljen dioksida i vodene pare nastalih izdisanjem krava. Primjenjenim sistemom ventilacije, održava se optimalna vlaga u objektu, koja spriječava nastajanje prašine.

Razgradnjom govedeg đubra nastaju različiti gasovi (amonijak, sumporovodik i dr.). Ti gasovi imaju neugodne mirise, a mogu izazvati i oštećenja kod ljudi i životinja koji su im dugo izloženi. Neugodni mirisi nastali razgradnjom đubra se šire. Pojava neugodnih mirisa je prisutna naročito za vrijeme ljetnih mjeseci i prilikom čišćenja farme, čiji intenzitet zavisi od procesa mikrobiološke razgradnje organske materije i vremenskih prilika.

Lokacija na kojoj se nalaze predmetni objekti je pogodna, jer u bližoj okolini nema gusto naseljenih stambenih objekata tako da je negativan efekat ovih pojava umanjen. Kotao manjeg kapaciteta koji je

instaliran na predmetnoj farmi koristiće se za zagrijavanje poslovnog objekta uprave na lokaciji. Kao energent će se koristiti drvo, čijim sagorjevanjem nastaje CO₂ i vodena para, koji se vode kroz dimnjak i ispuštaju u atmosferu.

Uticaj na vodu

Do uticaja na vode može doći u slučaju: neodgovarajućeg upravljanja sa goveđim đubrivom, nekontrolisano odvođenje sanitarnih i fekalnih otpadnih voda, tehnoloških otpadnih voda iz objekata, atmosferskih otpadnih voda sa manipulativnih površina, kao i nekontrolisano isticanje vode iz septičke jame i procjednih voda sa površine namjenjene za sapiranje goveđeg đubriva. Takođe, nepravilno izvođenja čišćenja, odnosno sanitacija farme krava prije uvođenja novog turnusa, kao i nekontrolisano odbacivanja produkovanog komunalnog otpada, organskog, opasnog i neopasnog otpada, takođe može uticati na vode.

Na navedenom području ne postoji izgrađena javna kanalizaciona mreža. Atmosferske otpadne vode sa krovnih površina, kao nezagađene, odvođiće se van lokacije i ispuštati u prirodni recipijent ne miješajući se sa tehnološkim otpadnim vodama i otpadnim vodama sa manipulativnih površina. Atmosferske otpadne vode sa manipulativnih površina prije ispuštanja u krajnji recipijent odvođiće se u separatore ulja i masti (taložnik) radi prečišćavanja. Nakon odgovarajućeg tretmana i prečišćavanja otpadne vode će se ispuštati na okolni teren, odnosno u prirodni recipijent. Tehnološke otpadne vode nastale tokom pranja objekata na kraju proizvodnog ciklusa odvođiće se u vodonepropusnu betonsku osečnu jamu.

Osečna jama mora biti vodonepropusna (horizontalno i vertikalno izolovana od vanjskih uticaja) i natkrivena kako ne bi dolazilo do natapanja đubriva atmosferilijama i stvaranja procjeda.

Pravilnim odvođenjem nastalih otpadnih voda, redovnim održavanjem osečne jame, septičke jame, sabirnih kanala i slivnika na manipulativnom platou, kao i pravilnim sakupljanjem i zbrinjavanjem nastalog otpada spriječiće se zagađivanje vodnih tijela.

Samo prečišćene otpadne vode smiju se upustiti u krajnji recipijent u skladu sa graničnim vrijednostima propisanim Pravilnikom o uslovima ispuštanja otpadnih voda u površinske vode ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 44/01).

Uticaj na zemljište

Kod zemljišta kao osnovnog prirodnog elementa, posebno treba istaći da zemljište kao složeni ekološki sistem reaguje na vrlo male promjene, u kom smislu dolazi i do degradacije njegovih osnovnih karakteristika. Posebna činjenica nam nameće obavezu da se za svaki konkretan slučaj istraži broj mogućih uticaja, koji se mogu sistematizovati u dvije osnovne grupe:

- zagađenja zemljišta i
- degradacija zemljišta.

Do zagađenja i degradacije zemljišta, na lokaciji može doći i usljed nepravilnog tretmana sa otpadom koji će se proizvoditi u toku rada predmetnih objekata. Korištenje nastalog goveđeg đubriva na nepropisan način uticalo bi na prekomjerno onečišćenje zemljišta, a posredno i podzemnih voda. Takođe, zagađivanje zemljišta može nastati i usljed nekontrolisanog curenja tehnoloških otpadnih voda nastalih prilikom pranja objekata i sanitarnih i fekalnih otpadnih voda. Do zagađenja i degradacije zemljišta može doći i od miješanog komunalnog otpada koji nastaje kao posljedica boravka radnika na farmi.

Redovnim održavanjem septičke jame, sabirnih kanala i slivnika na manipulativnom platou, kao i pravilnim sakupljanjem i zbrinjavanjem nastalog otpada spriječiće se zagađivanje zemljišta.

Buka

Buka koja nastaje na predmetnoj lokaciji može poticati od: dinamike vozila koja će dolaziti na predmetnu lokaciju, od držanja krava, kao izvora buke u zatvorenim prostorima, rada sistema ventilacije - ugrađenih aksijalnih ventilator, rada agregata i sl.

Buka utiče na čovjeka fizički, psihički i socijalno, pa tako može izazvati: oštećenje sluha, smetnje pri komunikaciji, uznemiravanje, umor i slabiji rad. Ne očekuje se značajan uticaj buke koja će nastajati na lokaciji na životnu sredinu, iz sljedećih razloga:

- relativno je mala dinamika dolazaka i odlazaka vozila na lokaciju farme (vozila radnika na farmi, povremeno vozila veterinarske službe, vozila službe za odvoz otpada animalnog porijekla, te vozila službi za odvoz ostalih vrsta otpada, vozila za dopremu hrane, vozila za dovoz krava);
- držanje krava, kao izvora buke u zatvorenim prostorima,
- sistem ventilacije – ispravni ventilatori sa minimalnom bukom u radu,
- agregata koji će se rijetko uključivati (samo u slučaju prekida struje iz NN mreže).

Pojačani nivo buke očekuje se samo u slučaju kvarova ventilatora-istrošeni ležajevi i tokom dovoza krava na predmetnu lokaciju na početku uzgoja i odvoza istih na klanje na kraju uzgoja, ali zbog smještaja (lokacije) farme, za očekivati je da buka neće prelaziti dozvoljene nivoe iste u životnoj sredini.

Otpad

Nastajanje otpada vezano je za sam proces rada predmetnih objekata. Otpad koji se javlja na predmetnoj lokaciji, možemo razdvojiti na:

- organski otpad (uginula životinja, otpad od hrane i goveđe đubrivo koje se javlja pri izdubranju objekata),
- opasan otpad od liječenja i prevencije tokom uzgoja svinja, upotrebljeni apsorbens ili zamašćene krpe u slučaju iscurivanja ulja iz agregata),

- ambalažni otpad,
- miješani komunalni otpad - kućni, komercijalni i neopasan otpad iz objekta,
- sadržaj i mulj iz septičke jame.

Iz planiranog predmetnog objekta, prema opisu poslova koji se vrše u njemu, u skladu sa Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", br.79/18), mogu se očekivati sljedeće vrste otpada:

Tabela - Kategorije otpada koje će se javljati na predmetnoj lokaciji

ŠIFRA	NAZIV
02 01 01	Muljevi od pranja i čišćenja
02 01 02	Otpadna životinjska tkiva
02 03 04	Materijali nepodobni za jelo ili obradu
02 01 06	Životinjski feces, urin i đubrivo (uključujući i otpadnu slamu), tečni otpad, sakupljen odvojeno i tretiran van mjesta nastajanja
15 01 01	Papirna i kartonska ambalaža
15 01 02	Plastična ambalaža
15 02 03	Apsorbenti, filterski materijali, krpe za brisanje i zaštitna odjeća drugačiji od onih navedenih u 1.
18 02 03	Otpadi čije sakupljanje i odlaganje ne podliježe posebnim zahtjevima
20 03 01	Miješani komunalni otpad
20 03 04	Muljevi od septičkih jama

Organski otpad nastaje prilikom redovnog čišćenja objekata, dok su krave u farmi nužno je redovno uklanjati lešine, rasutu hranu i goveđe đubrivo. Velika količina organskog otpada nastaje i tokom čišćenja objekata nakon uzgoja.

Pošto posjeduje vlastito zemljište goveđe đubrivo se izvozi na isto radi gnjojenja. Ukoliko kao otpad na farmi nastane otpad uginule krave, leševi uginulih životinja mogu predstavljati opasnost po životnu sredinu kao i izvor zaraze, stoga se odlaganje eventualno uginulih životinja mora obavljati uz saradnju sa sanitarnim i veterinarskim službama. Sav animalni otpad će se zbrinjavati uz saradnju sa komunalnim preduzećem, a obaveza vlasnika je privremeno uskladištavanje u specijalnoj posudi do trenutka preuzimanja od strane pomenutog preduzeća.

Opasan otpad je otpad koji, po svom porijeklu, sastavu ili koncentraciji opasnih materija može prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi i ima najmanje jednu od opasnih karakteristika utvrđenih posebnim propisima, uključujući i ambalažu u koju je opasan otpad bio ili jeste upakovan.

Medicinski otpad koji nastaje od liječenja i prevencije bolesti zvrinjavaće se u dogovoru sa veterinarskom službom. Veterinar će svu upotrebljenu opremu - lijekove, vakcine i sl. odnositi sa sobom i zbrinjava u skladu sa propisima. Investitor treba sklopiti ugovor o pružanju veterinarskih usluga sa nadležnom veterinarskom stanicom.

Za zbrinjavanje opasnog otpada (upotrebljeni apsorbens ili zamašćene krpe u slučaju iscurivanja ulja iz agregata), Investitor treba sklopiti ugovor sa ovlašćenim preduzećem ili organizacijom za zbrinjavanje ove vrste otpada.

Komunalni otpad iz predmetnog objekta je neopasan otpad, sastava sličan otpadu iz domaćinstva. Sav čvrsti komunalni otpad sakupljaće se u kontejneru, koji će se nalaziti na predmetnoj lokaciji. Za odvoz komunalnog otpada farma ima ugovor sa lokalnim komunalnim preduzećem, a pražnjenje osečne jame vrši se sopstvenom cisternom za oseku.

Mogući uticaji u vanrednim situacijama – pojava akcidenta

Moguće elementarne nepogode se očituju kroz potencijalnu seizmičku aktivnost terena, a pojava akcidenta se ogleda u mogućnosti izbijanja požara, poplava ili nezgode pri radu i druge nezgode.

Opasnost od izbijanja požara će biti pristuna zbog postojanja zapaljivih materija u objektu i izvora uzroka požara. Obaveza Investitora je da preduzme opsežne preventivne mjere zaštite od požara prema važećim standardima i obezbedi potrebna sredstva za početno gašenje (protivpožarni aparati, hidranti) odnosno brzu lokalizaciju požara, te obučavanje radnika za stručno i bezbjedno rukovanje uređajima i sredstvima za gašenje odnosno lokalizaciju požara.

Poplave i klizišta na lokalitetu opštine Jezero, takođe predstavljaju vanredne i akcidentne situacije na ovom terenu. U vanrednim situacijama raspoložive su jedinice Civilne zaštite, vatrogasna jedinica, te angažovanost preduzeća Vodovod i kanalizacija. U slučaju nesreće većih razmjera, potrebno je trenutno obustaviti rad postrojenja i obavjestiti nadležni opštinski organ, te preduzeti mjere u saniranju nastalog akcidenta.

d) OPIS PREDLOŽENIH MJERA, TEHNOLOGIJA I DRUGIH TEHNIKA ZA SPRJEČAVANJE, SMANJIVANJE, UBLAŽAVANJE ILI SANACIJU ŠTETNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU, PROPISANE OVIM ZAKONOM I DRUGIM PROPISIMA, TRETMAN I UPRAVLJANJE OTPADOM I UPRAVLJANJE NUS PROIZVODIMA KAO I MJERE U SLUČAJU INCIDENTNIH SITUACIJA

Na osnovu procjene ugroženosti zemlje, vazduha i okolnih vodenih resursa, imajući prvenstveno u vidu lokaciju objekta, njegovu namjenu, fizičko-hemijske osobine materijala sa kojima će se manipulirati u objektu, te mogućnosti incidentnih situacija, potrebno je predvidjeti maksimalno

moguće mjere zaštite prirodne sredine u neposrednoj okolini. Investitor je dužan da tokom rada i prestanka rada navedenog postrojenja, a u skladu sa Dokazima, primijeni mjere ublažavanja negativnih uticaja na životnu sredinu i monitoring emisija, a posebno mjere koje slijede.

Mjere zaštite životne sredine

Investitor je dužan da tokom rada i prestanka rada predmetne farme, ispuni opšte uslove zaštite životne sredine, na način tako da:

- Ulazak na farmu mora biti pod nadzorom, osobama koje nisu zaposlene na farmi maksimalno redukovati.
- Zabranjeno je držanje više od jedne vrste životinja unutar istog objekta na farmi.
- Pažljivo rukovati hranom i kvasiti manipulativni plato vodom u sušnom period radi zaštite od prašine pri manipulaciji sa hranom i prašine od transportnih vozila.
- Koristiti automatski sistem hranjenja, oklopljene dodavače hrane i sisteme dostave radi sprečavanja podizanja prašine od hrane.
- Silose za hranu koristiti na način da se hrana ne rasipa i da tako ne mami ptice i glodare.
- Otvori za ventilaciju na objektima farme moraju imati gumene zaptivače
- i kvalitetnu zaptivenost.
- Investitor je dužan provoditi stalan higijenski i zdravstveni veterinarski nadzor kako ne bi došlo do pojave bolesti koje su prenosive na ljude (zoonoze).
- Redovno provoditi dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju objekta.
- Za pranje se može koristiti voda koja ne zadovoljava standarde vode za piće.
- Izvršiti čišćenje proizvodnog objekta po završetku turnusa i iznošenje đubriva na vlastite parcele ili isporučiti drugim licima radi korištenja u đubrenju poljoprivrednih površina.
- Redovno vršiti otpremanje stajnjaka na poljoprivredno zemljište. Njegovo rasturanje po zemljištu obavljati po hladnom vremenu i bez vjetrova, i odmah ga zaoravati.
- Koristiti uređaje i opremu koje ne emituju povećani nivo buke i zvučnom izolacijom izvora buke ili objekata spriječiti njeno širenje u životnu sredinu.
- Izgraditi ogradu i formirati zeleni pojas po granici predmetne parcele, u cilju sprečavanja širenja neprijatnih mirisa; kao i na slobodnim površinama.

Mjere prevencije za svodenje upotrebe sirovine, vode i energije na minimum

- Prilikom nabavke opreme za rad vršiti odabir opreme kojom će se osigurati: optimalna potrošnja sirovina i energije, minimalan nivo emisija i pravilan rad i održavanje.
- Vršiti redovan remont i održavanje opreme na lokaciji.
- Redovno kontrolisati i održavati sistem za napajanje i hranjenje s ciljem smanjenja prosipanja vode i hrane po proizvodnom objektu.
- Električne instalacije u objektu redovno kontrolisati, a za agregat na naftu obezbijediti dovoljne količine rezervnog goriva.

- U proizvodnim objektima smanjiti potrošnju energije korištenjem prirodne ventilacije gdje je to moguće, izbjegavati zastoje u ventilacijskom sistemu čestim inspekcijama i čišćenjem cijevi i ventilatora; koristiti svjetiljke i drugu rasvjetu koje troše malo energije.
- Vršiti redovnu vakcinaciju i prevenciju bolesti s ciljem održavanja optimalnog zdravstvenog stanja proizvodne cjeline.
- Svaki slučaj uginuća ili pojave bolesti neophodno je prijaviti veterinarskoj službi.
- Kooperanti, kao i druga službena lica koja ulaze u objekat (veterinar, tehnolog, mehaničar i sl.), pri ulasku u objekat moraju prelaziti preko dezobarijere, prati ruke u dezinficijensu, skinuti spoljnu odjeću i obuću i obući posebnu radnu odjeću, koja služi samo za rad u proizvodnom dijelu objekta.
- Znakove zabrane istaknuti na vidljivim mjestima.

Mjere za smanjenje emisije tokom upotrebe predmetnog objekta

Mjere smanjenja emisija u vazduh

- Koristiti tehnički ispravne uređaje i opremu kako bi se smanjile emisije zagađujućih materija u vazduh i spriječili incidenti.
- Za dovoz hrane (sijena) i odvoz gotovih proizvoda obezbijediti tehnički ispravna transportna sredstva koja koriste nisko sumporna goriva kod kojih je sadržaj sumpora ispod 1%.
- Zabraniti rad motora transportnih vozila prilikom utovara mlijeka, neopasnog i opasnog otpada ili istovara stočne hrane u krugu farme, u cilju smanjenja emisije produkata sagorijevanja iz transportnih sredstava.
- Emisije prašine prilikom dovoza hrane, dovoza i odvoza krava i mlijeka, svesti na najmanju moguću mjeru sprovodeći sljedeće mjere: polijevanje vodom manipulativnog prostora, pažljivo manipulisanje vozilima, provjera ispravnosti i zaptivenosti sistema za punjenje i pražnjenje silosa za hranu, provjera ispravnosti filtera na odušnoj cijevi iz silosa.
- Sve manipulativne površine oko objekta farme propisno urediti (asfaltirati ili betonirati) i redovno ih održavati i čistiti.
- Za sprečavanje eventualnog podizanja prašine i širenja izvan predmetne parcele, odnosno njenu eliminaciju u krugu preduzeća koriste se različite metode, a u konkretnom slučaju vršiti redovno pranje manipulativnih površina i parkinga, naročito u ljetnom periodu, da bi se onemogućilo prekomjerno stvaranje i dizanje prašine.
- Osigurati kvalitetnu ventilaciju koja mora biti temeljena na sljedećim principima: izvlačenje štetnih gasova iz točilišta, uvođenje svježeg vazduha, održavanje odgovarajuće temperature prostora za držanje krava, bez obzira na vanjsku temperaturu.
- Vršiti stalnu kontrolu i obezbijediti odgovarajuće mikroklimatske uslove u objektu za uzgoj krava obezbjeđiće da emisije neprijatnih mirisa iz objekta bude svedena na minimum.

- Ugraditi filterski sistem u ventilatore kako bi se spriječilo širenje mikroorganizama i neprijatnih mirisa u vanjsku sredinu. Smanjenje intenziteta neugodnih mirisa (snižava koncentraciju NH₃ i CO₂) može se postići posipanjem zeolitskog preparata po podu farme.
- Provesti mjerenje emisije amonijaka, na odabranoj lokaciji prema najbližim stambenim objektima, u toku rada farme, uzimajući u obzir ružu vjetrova, kako bi se ocjenio mogući uticaj farme za uzgoj krava.
- Stalno provoditi higijenski i zdravstveni nadzor kako ne bi došlo do pojave bolesti koje su prenosive na ljude (zoonoze).
- Po završenom turnusu izvršiti dezinfekciju, dezinfekciju i deratizaciju objekta. Kao dezinfekciona sredstva koristiti isključivo sredstvo sa dozvoljene liste hemikalija, nabavljena od ovlaštene institucije za proizvodnju i promet istih.
- Obezbijediti nadzor nad pravilnom manipulacijom goveđim đubrivom prilikom njegovog transporta, odnosno prevoz vršiti namjenskim cisternama u cilju sprečavanja širenja emisija neprijatnog mirisa u vazduh.
- U cilju smanjenje emisije neprijatnih mirisa u vazduh, đubrenje vršiti tokom povoljnih vremenskih prilika na poljoprivrednim površinama kada spušta se nivo neugodnog mirisa na mjeru prihvatljiviju za okolinu. Odnosno, najbolji vremenski uslovi vladaju kad se vazduh miješa visoko iznad tla, tj. kad su tipični sunčani i vjetroviti dani s oblačnim i vjetrovitim noćima.

Mjere smanjenja negativnog uticaja na vode

- Atmosferske otpadne vode sa krovnih površina, kao nezagađene, odvoditi se van lokacije i ispuštati u prirodni recipijent ne miješajući se sa tehnološkim otpadnim vodama i otpadnim vodama sa manipulativnih površina.
- Održavati postojeće kanale za prikupljanje atmosferskih voda sa manipulativnih površina oko predmetnog objekta.
- Sanitarne i fekalne otpadne vode iz poslovnog objekta odvoditi fekalnom kanalizacionom mrežom u postojeću neprelivnu septičku jamu, koja po konstrukciji mora odgovarati zahtjevima Pravilnika o tretmanu i odvodnji otpadnih voda za područje gradova i naselja gdje nema javne kanalizacije ("Sl. glasnik RS", br. 68/01).
Septička jama treba da bude u skladu sa higijenskim principima dvo-ili trokomornog tipa za aerobnu i anaerobnu oksidaciju/ putrefakciju sa redovnim pražnjenjem zatvorenog tipa zbog potencijalnih epidemioloških rizika u nastanku oboljenja.
- Otpadne onečišćene vode iz objekta farme (od pranja objekta) na kraju uzgojnog ciklusa, odvoditi u površinu namjenjenu za skladištenje goveđeg đubriva, koju je potrebno prije toga očistiti od đubriva.
- Upravljanje površinskim i otpadnim vodama (naročito sa dezinficijensom) vršiti na zakonom propisan način kako bi se spriječilo zagađenje vodotokova, podzemnih voda i izvorišta vode za piće.

- Transport sadržaja iz lagune izvoditi tako da se isključi svaka mogućnost prosipanja po saobraćajnicama i manipulativnom prostoru, a njen sadržaj odlagati na poljoprivredno zemljište, što je ekološki prihvatljivo rješenje.
- Spriječiti zagađenje podzemnih i površinskih voda ispiranjem nitrata iz stajnjaka njegovim pravilnim skladištenjem na vodonepropusnoj podlozi kao i pravilnom primjenom na poljoprivrednim površinama, a u skladu sa Nitratnom direktivom (Council Directive 91/676/EEC).
- Prostor u kome je smješten agregat održavati urednim, redovno kontrolisati eventualno prosute količine ulja u metalnoj tacni ispod agregata, a iste pokupiti upijajućim adsorbensom (piljevina, krpa).
- Strogo se zabranjuje deponovanje, odlaganje i skladištenje bilo koje vrste otpadnih materija na lokaciji i oko nje u cilju prevencije mikrobiološke kontaminacije podzemnih voda ili vode za piće individualnih vodoopskrbnih objekta obližnjih mjesta.
- Voditi evidenciju o održavanju septičke jame i lagune (datum i vrijeme čišćenja, količina očišćenog sadržaja, ime, prezime i potpis odgovornog lica za čišćenje i ime, prezime i potpis lica koji je izvršilo čišćenje).
- Rizik od zagađenja površinskih i podzemnih voda spriječiti preduzimanjem mjera u skladu sa Pravilnikom o uslovima ispuštanja otpadnih voda u površinske vode ("Sl. glasnik RS", br. 44/01). Ukoliko eksploatacijom i funkcionisanjem predmetnog objekta dođe do promjene prirodnog režima voda, a to prouzrokuje štete bilo kakvog karaktera investitor je obavezan da uzroke ukloni, a štetu nadoknadi.
- Korisnik vodoprivredne dozvole je obavezan da dostavlja izvještaje o količinama iskorišćene vode i zaštite voda od zagađenja (PVN-2 i PVN-3 obrazac) kako je to propisano Uredbom o načinu, postupku i rokovima obračunavanja i plaćanja posebnih vodnih naknada ("Sl. glasnik RS", br.53/11) i Pravilnikom o načinu i metodama određivanja stepena zagađenosti otpadnih voda kao osnovice za utvrđivanje vodne naknade ("Sl. glasnik RS", br. 79/11).
- Izraditi plan čišćenja, održavanja i dezinfekcije, upoznati izvođače i izvršiti obuku nosica aktivnosti o strogim higijenskim principima.
- Poslove dezinfekcije na farmi smiju obavljati samo pravne i/ili fizičke osobe koje posjeduju rješenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.
- Pri provođenju zdravstvenih i higijensko - sanitarnih mjera na farmi koristiti samo odobrena i dozvoljena sredstva uz nadzor nadležnog veterinarskog ureda.
- U skladu sa Zakonom o veterinarstvu ("Sl. glasnik RS", br.75/17), sredstva za dezinfekciju moraju se koristiti na način da ne zagađuju okolinu.
- Na ulazu na predmetnu lokaciju farme izgraditi pješačku i kolsku dezo barijeru u skladu sa Pravilnikom o zaštiti životinja za držanje i uslovima koje moraju da ispunjavaju objekti za držanje životinja ("Sl. glasnik RS", br. 93/12).
- Sadržaj iz dezobarijere povremeno čistiti i odlagati u septičku jamu.

- Voda koja se koristi za napajanje goveda treba odgovarati odredbama Pravilnika o zdravstvenoj ispravnosti vode namjenjene ljudskoj potrošnji ("Sl. glasnik RS", br. 88/17).

Mjere smanjenja negativnog uticaja na zemljište

- Sve mjere propisane za smanjenja negativnog uticaja na vode se odnose i na zemljište.
- Imajući u vidu da se prilikom uzgoja i boravka svinja na farmi, prilikom izđubriavanja nastaju velike količine svinjskog visokoenergetskog otpada u čvrstom stanju, neophodno je da, korisnik đubriva napravi Plan korištenja i primjene svinjskog đubriva koji treba biti u skladu s odredbama *Nitratne direktive 91/676/EEC, Aneks III, s obzirom na maksimalnu dozvoljenu količinu apliciranog azota (N) životinjskog porijekla po hektaru poljoprivredne površine koja iznosi 170 kg N/ha godišnje. Izuzetak je da se u prve četiri godine primjene može se aplicirati 210 kg N/ha godišnje.*
- *Nije dopuštena primjena stajnjaka: na 100-200 m udaljenosti od vodocrpilišta; na 25 m udaljenosti od bunara; na 20 m udaljenosti od jezera; na 5 m udaljenosti od ostalih vodenih tokova; na nagnutim terenima gdje se slivaju sa površine; na nagnutim terenima uz vodotokove, s nagibom većim od 10% na udaljenosti manjoj od 10 m od vodenih tokova.*
- Takođe, potrebno je napraviti upustva za pravilnu primjenu ovog veoma korisnog otpada, naročito u slučajevima kada se ova vrsta otpada daje trećim licima za upotrebu na njihovim oranicama.
- U cilju smanjenja gubitka azota ispiranjem i isparavanjem ne preporučuje se đubrenje stajnjakom na poljoprivrednim površinama u periodu od 1. maja do 1. septembra.
- Nosilac zahvata je dužan osigurati dovoljnu površinu poljoprivrednog zemljišta za primjenu proizvedenog svinjskog đubriva, a prema Nitratne direktive 91/676/EEC.
- Ukoliko nosilac zahvata nema dovoljnih površina pod poljoprivrednim kulturama, dužan je sklopiti ugovore s trećom stranom koja je u posjedu poljoprivrednih površina o primjeni svinjskog đubriva na tim površinama ili osigurati prodaju/predaju istog za druge dozvoljene namjene.
- Imajući u vidu da će tokom uzgoja svinja nastati veća količina đubriva potrebno je pridržavati se osnovnih principa dobre poljoprivredne prakse u korišćenju istog ("Sl. glasnik RS", br. 26/14).
- Projektnom dokumentacijom, mora se predvidjeti izgradnja odgovarajuće površine dovoljne za skladištenje svinjskog đubriva. Ova površina mora biti vodonepropusna (horizontalno i vertikalno izolovana od vanjskih uticaja) i natkrivena kako ne bi dolazilo do natapanja đubriva atmosferilijama i stvaranja procjeda. U istu će se odvoditi i otpadne vode od pranja objekata na kraju proizvodnog ciklusa.
- Ukoliko Investitor neće sam koristiti svinjsko đubrivo na poljoprivredne površine, obavezan je upoznati svoje ugovorne partnere sa navedenim preporukama o pravilnoj upotrebi svinjskog đubriva na poljoprivrednim površinama.

- Preporučuje se primjena svinjskog đubriva na poljoprivredne površine nekom od uobičajenih agrotehničkih metoda (plitko ljetno oranje - tzv. prašenje strnjišta, konvencionalno oranje, drljanje i tanjiranje);
- Na odgovarajućim mjestima potrebno je postaviti kontejnere zatvorenog tipa za prikupljanje komunalnog otpada.
- Redovno održavati i čistiti septičku jamu.

Mjere zaštite od buke i vibracije

- U cilju sprečavanja povišenih nivoa buke redovno održavati radnu opremu, ventilacioni i klimatizacioni sistem u objektu farme.
- Uređaji odnosno postrojenja koja emituju buku moraju biti atestirani, odnosno moraju biti konstruisani ili izolovani, tako da u spoljnu sredinu ne emituju buku preko dozvoljenog nivo.
- Objekat u kojem je smješten agregat držati zatvoren zbog zvučne izolacije.
- Poštovati predviđeno radno vrijeme dovoza potrebnih pomoćnih materijala i sirovina. Javi li se potreba za radom tokom noćnog perioda moraju se preduzeti dodatne mjere za smanjenje emisije buke u životnu sredinu.
- U slučaju povećanog nivoa buke i uticaja na okolnu sredinu, te uticaja na najbliže stambene objekte, potrebno je formirati zeleni pojas od visoke vegetacije i time ublažiti negativan uticaj.
- Redovno provoditi monitoring nivoa ukupne buke iz procesa rada predmetnog objekta na životnu sredinu i najbliže stambene objekte.

Mjere za sprečavanje/smanjenje nastanka otpada uz mjere upravljanja otpadom

- Napraviti plan upravljanja otpadom za predmetno postrojenje u skladu sa članom 22. Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. glasnik RS", br. 111/13, 106/15, 16/18, 70/20), usklađen sa tehnološkim procesom rada.
- Odgovorno lice na predmetnoj farmi treba da sprovodi Plan upravljanja otpadom i vodi evidenciju o vrstama, količini, mjestu nastanka i tretmanu otpada.
- Otpad koji će nastajati na lokaciji (komunalni, organski, opasan i neopasan), prikupljati i razdvajati na mjestu nastanka, a opasni otpad
- Odlagati u namjenske kontejnere i posude za opasni otpad, u skladu sa Planom upravljanja otpadom i Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Sl. glasnik RS", br. 19/15, 79/18).
- Spriječiti nekontrolisano rasipanje otpada na lokaciji.
- Nabaviti namjenske, vodonepropusne kontejnere i posude za zbrinjavanje komunalnog, opasnog, neopasnog i organskog otpada i iste postaviti na lokaciju uređenu za bezbjedno privremeno odlaganje, zaštićenu od atmosferskih uticaja.
- Kontejneri - kante za skladištenje otpada moraju jasno biti označeni tipom i nivoom opasnosti otpada.

- Za sakupljanje ambalažnog otpada (papira, kartona, najlona,..) obezbijediti posebne kontejnere za odlaganje do konačnog zbrinjavanja.
- U slučaju uginuća životinja iste je potrebno propisno zbrinjavati. To podrazumjeva da je Investitor dužan sve bolesne i uginule životinje držati u zatvorenom kontejneru, do njihovog otpremanja. Odvoz uginulih životinja potrebno je da odvozi ovlaštena institucija za tu djelatnost prema Ugovoru sa Investitorom.
- Nosilac zahvata treba voditi brigu o upravljanju otpadom sa životinjskim lešinama i otpadom životinjskog porijekla, otpad ključnog broja 02 01 02 - otpad životinjskog tkiva, što je propisano Zakonom o veterinarstvu ("Sl. glasnik RS", br. 75/17), što je u skladu s Direktivom 90/667/EEC o veterinarskim uslovima za odlaganje i postupanje s otpadom životinjskog porijekla. Sav životinjski otpad proizveden u vlastitom objektu treba predati sakupljaču životinjskog (organskog) otpada kojem su povjereni poslovi skupljanja na određenom epizootiološkom području. Potrebno je od strane nadležne veterinarske službe utvrditi uzrok uginuća.
- Otpad od veterinarske prevencije i tretmana svinja, te dezinfekcije objekata zbrinjavati sa ovlaštenom institucijom za zbrinjavanje opasnog otpada, sa kojom je potrebno sklopiti ugovor. Do preuzimanja, ovu vrstu otpada privremeno odlagati u posebne kontejnere sa poklopcem.
- Zabranjuje se osnivanje stočnog groblja u krugu farme ili izvan nje, a bolesne i na bolest sumnjive životinje na vrijeme izdvojiti i postupati po preporukama veterinara.
- U nedostatku vlastitih poljoprivrednih površina, sklopiti ugovor sa partnerima (lokalni poljoprivredni proizvođači, preduzeća), koja će uzimati svinjsko đubrivo (organski otpad) sa farme i koristiti ga na vlastitim površinama. Investitor ima obavezu da upozna ugovorne partnere s odredbama Nitratne direktive 91/676/EEC, Aneks III, u vezi načina apliciranja svinjskog đubriva na poljoprivredne površine.
- Vodonepropusnu betonsku jamu za prihvatanje svinjskog đubriva i otpadnih voda (iz procesa pranja podova farme) redovno prazniti nakon svakog proizvodnog ciklusa. Investitor je dužan vršiti vizuelnu kontrolu fizičkog stanja jame i njene popunjenosti, s ciljem sprečavanja iscurivanja otpadnih voda u zemljište.
- Talog iz septičke jame, separatora ulja i masati redovno čistiti u saradnji sa institucijom ovlaštenom za zbrinjavanje ove vrste otpada, u skladu sa sklopljenim ugovorom.
- Zaključiti ugovore sa ovlaštenim pravnim licima za odvoz i zbrinjavanje komunalnog, opasnog, neopasnog i organskog otpada klasifikovanog po Pravilniku o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Sl. glasnik RS", br. 19/15, 79/18). Redovno produžavati zaključene ugovore sa ovlaštenim institucijama.

Mjere zaštite za sprečavanje/smanjivanje štetnih uticaja na floru i faunu

- Spriječiti svako zagađivanje zemljišta, podzemnih i površinskih voda koje se može negativno odražavati na faunu analiziranog područja.

- Izgraditi ogradu oko predmetne lokacije kojom će biti spriječen nekontrolisan pristup životinja objektu farme sa ciljem spriječavanja eventualne epidemije raznih bolesti.
- Sprovesti mjere rekultivacije i hortikulturnog uređenja terena oko farme.
- Eventualno hortikulturno uređenje lokacija izvesti kao slobodno, neparkovsko uz upotrebu isključivo autohtone flore i isto uredno održavati.
- Redovno sprovoditi dezinfekciju, dezinfekciju i deratizaciju lokacije kako bi se spriječilo nekontrolisano množenje životinja koje mogu biti potencijalni prenosnici zaraznih bolesti.

Mjere sprečavanja/smanjivanje štetnih uticaja na stanovništvo

- Organizovati rad farme u strogo higijensko-sanitarnom režimu u cilju minimizacije uticaja na zdravlje radnika, okolnog stanovništva i resursa životne sredine.
- Spriječiti nekontrolisano odlaganje otpada, koje je i dodatni uzrok narušavanja higijensko-epidemiološke situacije širih razmjera.
- Pratiti epidemiološku situaciju u toku rada predmetnog objekta i u slučaju pojave bolesti izvršiti obavještanje, a za radnike provoditi preventivne preglede i redovne periodične preglede uslova radne sredine.
- Investitor je dužan provoditi mjere obavezne preventivne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije.
- Obezbijediti higijensko-tehničke mjere zaštite radnika, radnu odjeću i druge mjere lične i kolektivne zaštite radnika.
- Izvršiti obavještanje u skladu sa zakonskim odredbama i nadležnostima Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske ukoliko se izgradnjom objekta pojavi bilo koji negativan uticaj na zdravlje ljudi i životnu sredinu.
- Kada se radi o zaštiti zdravlja stanovništva potrebno je slijediti Zdravstvenu politiku i strategiju zaštite zdravlja u RS do 2010. godine i preporuke Strategije 5. za praćenje i redukciju rizičnih faktora životne i radne sredine i jačanje infrastrukture i funkcije ustanova za zdravstvenu zaštitu u postupku izrade prostornih i drugih planova, odnosno osnova i druge investiciono - tehničke dokumentacije ("Sl.glasnik RS", br.56/02) koji su u vezi sa Nacionalnim akcionim planom za zdravlje i životnu sredinu.

Mjere sprečavanja/smanjivanje štetnih uticaja na kulturna nasljeđa

- Ukoliko se u toku izgradnje planiranih objekata, naiđe na objekat za koji se pretpostavlja da ima status kulturnog dobra, ili prirodno dobro, za koje se pretpostavlja da ima status spomenika prirode, Investitor o tome treba obavijestiti Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Republike Srpske i preduzeti sve mjere kako se dobro ne bi oštetilo do dolaska ovlašćenog lica (član
- 82. Zakona o kulturnim dobrima ("Sl. glasnik RS", br.11/95) i član 47. Zakona o zaštiti prirode ("Sl. glasnik RS", br. 20/14).

Mjere u slučaju incidentnih situacija

Ovim mjerama se umanjuju posljedice već izazvane incidentnim situacijama. U principu, one obuhvaćaju akcije koje još možemo preduzeti da bi smanjili aktiviranje razornih potencijala, odnosno smanjili moć razaranja oslobođenog (aktiviranog) potencijala, te akcije sprečavanja neželjenih posljedica tog događaja. Mjere obuhvataju:

- Dobru komunikaciju sa vatrogasnim službama, civilnom zaštitom, službom hitne medicinske pomoći i policijom;
- Djelotvorno gašenje požara na početku u svrhu pravovremenog gašenja i sprečavanja razarajućih požara na objektima koji prijete izvorima opasnosti za okolinu, odnosno prelaz požara na njih. Djelotvorno gašenje razvijenih požara na navedenim lokalitetima požarnom profesionalnim i dobrovoljnim vatrogasnim ekipama, sa kojima treba uspostaviti saradnju;
- Aktivirati vlastite i uzbunjivati snage civilne zaštite, u svrhu pojačane pripravnosti pri incidentnim situacijama.
- Spriječiti svako izlijevanje naftnih derivata, a u slučaju istog što je prije moguće zaustaviti. Mobilne pregrade u svrhu zaštite prostora se mogu napraviti od pijeska, zemlje kao i drugog materijala za zaštitu. Plitki kontejneri (posude) se mogu koristiti pri prikupljanju bilo kakvog proizvoda (izliva materijala) koji je u toku izlijevanja;
- U slučaju incidenta (ekološke nesreće) – izbijanja požara, neophodno je izvršiti mjerenja kvaliteta vazduha na lokaciji i izmjerene vrijednosti zagađujućih materija u vazduhu u životnoj sredini treba uporediti sa graničnim vrijednostima propisanim Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha ("Sl. glasnik RS", br.124/12).

Usvajanjem predloženih mjera u pogledu planova i tehničkih rješenja zaštite životne sredine, predmetni investitor ispunjava propisane uslove u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine ("Sl.glasnik RS", br.71/12, 79/15, 70/20) Zakonom o zaštiti vazduha ("Sl.glasnik RS", br.124/11) Zakonom o upravljanju otpadom ("Sl. glasnik RS", br.111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 i 65/21) Zakonom o vodama ("Sl. glasnik RS", br.50/06, 92/09, 121/12, 74/17) Zakonom o zaštiti prirode ("Sl. glasnik RS", br.20/14) te drugim zakonima koji uređuju oblast zaštite životne sredine i njihovim odgovarajućim podzakonskim aktima.

Radi lakšeg praćenja predloženih mjera za monitoring proizvodnje, nastanka otpada i emisija predlaže se kao dobra praksa vođenje evidencije. Osnovni cilj predloženih mjera za smanjenje emisija koje će se javiti na parceli kroz emisiju zagađujućih supstanci, buke i otpada, jeste da se obezbijedi proces rada koji ne ugrožava zdravlje ljudi, ne predstavlja smetnju za ljude i okolinu koji žive na toj lokaciji, floru i faunu, te materijalna i kulturna dobra. Imajući u vidu lokaciju i proces rada te mogućnost incidentnih i akcidentnih situacija u okviru ove analize, uvažavajući sve specifikacije same lokacije u pogledu elemenata životne sredine, definisane su maksimalne mjere zaštite radne i životne sredine.

d) OPIS OSTALIH MJERA RADI USKLAĐIVANJA SA OSNOVNIM OBAVEZAMA ODGOVORNOG LICA, POSEBNO MJERA NAKON ZATVARANJA POSTROJENJA KOJE MOGU UTICATI NA SPRJEČAVANJE ILI SMANJIVANJE ŠTETNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Preduzetim mjerama, koje su predmet ovih Dokaza o uticaju na životnu sredinu, Poljoprivredno porodično gazdinstvo, u pogledu planova i tehničkih rješenja zaštite životne sredine ispunjava propisane uslove u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode ("Sl. glasnik RS", br. 20/14), Zakonom o zaštiti životne sredine ("Sl. glasnik RS", br. 71/12, 79/15, 70/20), Zakonom o zaštiti vazduha ("Sl. glasnik RS", br.124/11, 46/17), Zakonom o upravljanju otpadom ("Sl. glasnik RS", br.111/13, 106/15, 16/18, 70/20) i Zakonom o vodama ("Sl. glasnik RS", br. 50/06, 92/09, 121/12, 74/17), te odgovarajućim podzakonskim aktima. Odgovorno lice u slučaju nesreće je Mladen Savić i dužan je preduzeti sve preventivne mjere neophodne za sprečavanje nesreća velikih razmjera i ograničiti njihov uticaj na ljude i životnu sredinu. Odgovorno lice prezentuje preduzete preventivne mjere nadležnom organu ili prilikom inspekcijuskog pregleda. U toku rada proizvodnog objekta, u cilju svodenja negativnih uticaja u bližoj i daljoj okolini na propisani nivo, neophodno je pridržavati se svih navedenih mjera zaštite, sa posebnim osvrtom na sljedeće preporuke:

- Zaštitu podzemnih voda i zemljišta, od zagađenja nekontrolisanim odlaganjem čvrstog otpada, riješiti odvajanjem po vrsti i pravovremenim odvoženjem na, za to predviđenu, deponiju.
- Pošto na predmetnoj lokaciji ne postoji izgrađena javna kanalizaciona mreža, zaštita podzemnih voda zemljišta od zagađenja fekalnom, sanitarnom otpadnom vodom riješiti prema uslovima datim Pravilnikom o tretmanu i odvodnji otpadnih voda za područja gradova i naselja gdje nema javne kanalizacije ("Sl. glasnik RS", br. 68/01).
- U skladu sa požarnim opterećenjem objekta, izvršiti postavljanje odgovarajućeg broja protivpožarnih aparata.
- Kod gradnje ili dogradnje objekata, predvidjeti odgovarajuću izolaciju od buke, pa prema tome birati građevinske materijale sa što većom zvučnom izolacijom.
- Daljom izgradnjom objekta, kasnije i njegovim funkcionisanjem, ne ugroziti režim postojećih podzemnih i površinskih voda.
- Standardne mašinske instalacije moraju biti atestirane i ispitane na probni pritisak i kompaktnost izolacije.
- Sakupljanje otpada na lokaciji poslovnog objekta, riješiti putem posebnih kontejnera, a isti zatim odvoziti na deponiju (ugovor sa ovlaštenim licima).

Mjere zaštite životne sredine po prestanku rada

- Preduzeti sve mjere koje su zahtjevane ili će se zahtjevati prema zakonima koji su ili će biti na snazi;
- U slučaju preuređenja postrojenja ili dogradnje novih pomoćnih objekata, vršiti ugradnju konstruktivnih materijala koje ne sadrže toksične ili radioaktivne elemente;

- Na prihvatljiv način okoline, koristiti sve raspoložive mjere u cilju uklanjanja otpada;
- U slučaju promjene namjene lokaliteta, Investitor je dužan izvršiti rekultivaciju terena i predmetni lokalitet dovesti u prvobitno stanje u skladu sa posebnim projektom o rekultivaciji;
- Otpad koji bi nastao prilikom rušenja postrojenja, zbrinuti na propisani način;
- Izvršiti fizičko uklanjanje postrojenja i objekata;
- Na kraju izvršiti fizičko poravnavanje terena i oplemeniti izgled i pejzaž lokacije zasijavanjem i zasađivanjem odgovarajućih biljnih vrsta;

Eventualnim prestankom rada, objekti se mogu prilagoditi drugoj poslovnoj namjeni u skladu sa prostorno - poslovnom dokumentacijom opštine i namjenom prostora.

Investitor je obavezan poduzeti sve mjere za sprječavanje uticaja na životnu sredinu po bilo kojem osnovu u smislu kontrolisanog uklanjanja eventualno preostalih onečišćenja i sanacije, odnosno, rekultivacije predmetne lokacije

e) OPIS MJERA PLANIRANIH ZA MONITORING EMISIJA U ŽIVOTNU SREDINU, UKLJUČUJUĆI GRANIČNE VRIJEDNOSTI EMISIJA PROPISANE POSEBNIM PROPISIMA, PARAMETRE NA OSNOVU KOJIH SE MOGU UTVRDIRI ŠTETNI UTICAJI NA ŽIVOTNU SREDINU I MJESTA, NAČIN I UČESTALOST MJERENJA UTVRĐENIH PARAMETARA

Mjere planirane za monitoring i praćenje emisija se odnose na kontinuirano praćenje emisije nastalih otpadnih gasova, buke, nastalog čvrstog otpada, otpadnih voda, kao i redovno i kontinuirano praćenje potrošnje sirovina i pomoćnih materijala. Sve ove mjere monitoringa imaju za cilj smanjenje emisija zagađujućih materija u vazduh, vodu i zemljište, čime se smanjuje uticaj navedenog postrojenja na životnu sredinu.

Na lokaciji postrojenja je potrebno uspostaviti monitoring svih segmenata životne sredine koji mogu biti narušeni tokom izvođenja radova, kao i u toku eksploatacije, radi postizanja visokog nivoa zaštite životne sredine u cjelini. Za sprovođenje mjerenja potrebno je angažovati za to ovlaštene institucije.

Tabela br.5: Plan monitoringa - Mjesta, način i učestalost mjerenja utvrđenih parametara

Faza eksploatacije	Predmet monitoringa	Parametar monitoringa	Mjesto	Vrijeme Stalan/Povremen	Razlog monitoringa određenog parametra
	Kvalitet vazduha	Mjerenje parametara kvaliteta vazduha CO , SO_2 , NO_2 i PM_{10} na lokaciji postrojenja	U krugu farme	Po nalogu nadležnog Inspektora/u slučaju incidenta	Utvrđivanje uticaja na kvalitet vazduha
	Nivo buke	Izvršiti mjerenje nivoa buke u krugu farme	Na lokaciji farme	Po nalogu nadležnog inspeksijskog organa	Utvrđivanje uticaja buke na životnu sredinu

Kvalitet vode	Izvršiti analizu voda na određenom emisionom mjestu	Na ispustu taložnika prije ispusta u kanalizac. sistem	Po nalogu nadležnog inspeksijskog organa/u slučaju incidenta	Utvrđivanje uticaja otpadnih voda na kvalitet površinskih i podzemnih voda
Kvalitet zemljišta	Fizičko-hemijska analiza zemljišta u skladu sa propisima	Izvršiti analize uzoraka na lokaciji	U slučaju incidentnih situacija ili po nalogu inspekcije	Utvrđivanje uticaja na kvalitet zemljišta
Odlaganje otpada	Mjesta za odlaganje otpada	Lokacija farme	Svakodnevno	Izvođač/javno komunalno preduzeće.
Vrste i ekosistemi	Prisustvo, sastav, brojnost indikatorskih vrsta u skladu sa ekspertskim mišljenjem i uticajem ugrožavajućeg faktora	Okolina predmetnih objekata	Po nalogu nadležne inspekcije	Da se utvrdi uticaj specifičnog zagađivača ili dr. ugrožavajućeg faktora na sastav vrsta i zajednica

S obzirom na proces rada, nije neophodno vršiti monitoring emisije materija koje doprinose narušavanju kvaliteta vazduha (SO_x, NO_x, CO i PM₁₀) osim po nalogu nadležnog inspektora.

Radni proces u uzgojnom pogonu ne predstavlja veliki izvor buke. U narednom periodu mjerenje buke vršiti po nalogu nadležnog inspektora. Mjerenja treba da vrši Licencirana kuća.

Monitoring otpada ima za cilj da utvrdi efikasnost predviđenih preventivnih mjera ublažavanja negativnih uticaja na kvalitet životne sredine te da se identifikuje svaka promjena u novonastaloj životnoj sredini. Neophodno je voditi evidenciju u koju se upisuju podaci važni za odvijanje radnih procesa, a naročito o uticaju postrojenja na elemente životne sredine, kao što su: količina i način deponovanja otpada po vrstama, količina utrošenih sirovina i pomoćnih materijala, vode i električne energije (ukupno, kao i po jedinici proizvoda), podaci o godišnjoj proizvodnji i preduzetim mjerama po zahtjevima iz ekološke dozvole, inspekcije i nadležnih organa.

Ž) OPIS RAZMATRANIH ALTERNATIVNIH RJEŠENJA U ODNOSU NA PREDLOŽENU LOKACIJU I TEHNOLOGIJU, KAO I RAZLOGE ZBOG KOJIH SE ODLUČILO ZA PREDLOŽENA RJEŠENJA

Kod izbora lokacije, Investitor se odlučio za odabranu lokaciju ne prezentujući moguća alternativna rješenja. Izabrana lokacija je rezultat određene procjene za uspješnu eksploataciju predmetnog objekta sa svrhom obavljanja djelatnosti.

Obzirom na položaj lokacije zahvata i radni proces, odnosno nemogućnosti prekograničnog uticaja realizacije zahvata na okolinu i globalnog uticaja na životnu sredinu, ocjenjeno je opravdanim izuzimanje ovog poglavlja iz sadržaja Dokaza.

Obzirom na predviđeno trajanje rada objekta, odnosno, da je predmetni objekat stalnog karaktera, Naručilac se opredijelio za stalno praćenje savremenih tehnologija u izvođenju radnog procesa i sprovođenje svih mjera zaštite životne sredine definisanih ovim dokumentom, a koje proizlaze iz važećih zakona i propisa.

Takođe, obzirom da slični objekti funkcionišu već duži niz godina, sa svodenjem uticaja na životnu sredinu na prihvatljivu mjeru, rad predmetnog objekta može da ima razvojnu perspektivu na datom području.

z) PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM IZRAĐEN U SKLADU SA POSEBNIM PROPISOM KOJE REGULIŠE UPRAVLJANJE OTPADOM

Plan upravljanja otpadom definiše preduslove za uspostavu održivog integralnog sistema upravljanja otpadom na lokaciji. Plan treba bazirati na principima izbjegavanja, vrednovanja (materijalno i energetske) i odstranjivanja otpada. Jedan takav integralni sistem upravljanja otpadom se uspostavlja da se zadovolje prioriteti i to na način da se uspostave mehanizmi za:

- Minimalno nastajanje otpada, posebno svodenje opasnih karakteristika takvog otpada na minimum;
- Smanjenje nastalog otpada po količini, posebno uzimajući u obzir optičaj otpada;
- Tretiranje otpada na način kojim se osigurava povrat sirovine iz njega;
- "Sigurno" odlaganje samo onog preostalog otpada čiji je uticaj na okolinu minimalan.

U skladu sa zakonskom regulativom Zakona o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 i 65/21) potrebno je izraditi Plan upravljanja otpadom koji tretira otpad iz djelatnosti kojom se bavi predmetni objekat. Nosilac projekta je dužan da se pridržava Plana o upravljanju otpadom, kao i da sklopi ugovore sa vršiocima usluga transporta i konačnog zbrinjavanja otpada. **U skladu sa članom 31 tačka (ž) Zakona o upravljanju otpadom, neophodno je imenovani odgovorno lice ispred Investitora "Staza MM" d.o.o. Šipovo.**

Koordinator za otpad, imenovan za odgovorno upravljanje otpadom dužan je da:

- organizuje sprovođenje i ažuriranje plana upravljanja otpadom;
- predlaže mjere prevencije, smanjenja, ponovnog iskorištavanja i reciklaže otpada;
- prati sprovođenje zakona i drugih propisa o upravljanju otpadom i izvještava organe upravljanja.
- da vodi knjigu Evidencije o otpadnim tokovima, vrsti i količini otpada nastalog na lokaciji.

Vođenje zapisnika o tokovima i načinu nastanka otpada tokom određenog radnog procesa ima za cilj:

- postojanje evidencije o proizvodnji otpada i njegovom kretanju
- uniformisanje opcije odlaganja
- postojanja dokumenta o „lancu odgovornosti“
- usaglašavanje sa propisima
- osiguravanje kompatibilnosti otpada
- osiguranje pravilnog označavanja i etiketiranja kontejnera i vrsta otpada
- vođenje preciznih zapisnika i vršenje redovne inspekcije unutar poslovne jedinice
- Razmotanja opasnosti za zaposlene
- minimaliziranje otpada
- razmatranje mogućnosti reciklaže i ponovne upotrebe određenih komponenti otpada.

Evidencija treba da sadrži podatke o:

- proizvedenom otpadu i uzrocima njihovog nastanka,
- vrstama i količinama otpada
- preuzimanju otpada od strane ovlaštene institucije
- konačnom zbrinjavanju otpada.

Proizvođač otpada će svaku pošiljku otpada evidentirati, a prpratnu dokumentaciju (otpremnice i sl.) čuvati u posebnom registratoru. Na osnovu sačuvanih dokumenata se lako utvrđuje tačna količina otpada i radi plan količina za ubuduće. Planom se definišu aktivnosti za dugoročni način upravljanja otpadom, mogućnosti njegovog prilagođavanja u slučaju izmjena radnog procesa uz uvažavanje, najčešće, ekonomskih ograničenja.

Svrha izrade **Plana upravljanja otpadom** na predmetnoj lokaciji je prikaz tokova otpada od njegovog nastanka, trenutnog zbrinjavanja i konačnog odlaganja, na način najmanjeg mogućeg negativnog uticaja na životnu sredinu.

Plan upravljanja otpadom prema navedenom Zakonu treba da sadrži:

- dokumentaciju o otpadu koji se proizvodi u predmetnom objektu ili čije odlaganje obavlja preduzeće (vrsta, sastav i količina otpada);
- mjere koje se preduzimaju radi sprječavanja produkcije otpada;
- odvajanje otpada od otpada koji će se ponovo koristiti;
- skladištenje otpada na samoj lokaciji, načini tretmana i odlaganje

Cilj ovog plana upravljanja otpadom je podsticanje i obezbjeđivanje:

- sprječavanja nastajanja otpada,
- prerade otpada za ponovnu upotrebu i reciklažu,
- smanjenje količine otpada,

- sigurno odlaganje otpada na ekološki prihvatljiv način.

Preduzimanje navedenih ciljeva doprinijeće izbjegavanju ugrožavanja zdravlja ljudi i smanjenju nastanka šteta i zagađenja po životnu sredinu a naročito:

- šteta po vode, vazduh, zemljište, životinje i biljke,
- smanjenju emisija buke i mirisa,
- i drugih štetnih uticaja po prirodu ili mjesta koja su od posebnog interesa.

Podaci o otpadu koji se proizvodi (vrsta, sastav, količina otpada)

Klasifikacija otpada se vrši na osnovu vrste otpada koja se može javiti iz procesa rada djelatnosti koju obavlja predmetno postrojenje, a koju je potrebno na odgovarajući način zbrinjavati Neadekvatno tretiran otpad u segmentu sakupljanja i transporta otpada utiče na kvalitet života u naseljima, kvalitet vazduha i zemljišta uzrokovanih stvaranjem prašine, zvuka, mirisa, patogenih mikroorganizama, otpada koji raznosi vjetar. Klasifikacija otpada se vrši na osnovu vrste otpada koja se može javiti iz procesa rada djelatnosti koju obavlja predmetno postrojenje, a koju je potrebno na odgovarajući način zbrinjavati.

Prema Pravilniku o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("*Sl. glasnik Republike Srpske*" br. 19/15, 79/18) i prema porijeklu iz procesa rada - farme za uzgoj muznih krava, nastajace različite vrste otpada (miješani komunalni otpad i sl.).

Nastajanje otpada vezano je za sam proces rada predmetnog objekta. Otpad koji se javlja na predmetnoj lokaciji, možemo razdvojiti na:

- ✓ organski otpad (uginula životinja, otpad od hrane i svinjsko đubrivo koje se javlja pri izđubranju objekata);
- ✓ opasan otpad od liječenja i prevencije tokom uzgoja krava, upotrebljeni apsorbens ili zamašćene krpe u slučaju iscurivanja ulja iz agregata);
- ✓ ambalažni otpad;
- ✓ miješani komunalni otpad - kućni, komercijalni i neopasan otpad iz objekta;
- ✓ sadržaj i mulj iz septičke jame.

Iz planiranog predmetnog objekta, prema opisu poslova koji će se vršiti u njemu, u skladu sa Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("*Službeni glasnik Republike Srpske*", br. 79/18), mogu se očekivati sljedeće vrste otpada:

Klasifikacija otpada koje će nastajati u krugu poslovnog objekta po Pravilniku o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("*Sl. glasnik Republike Srpske*" br. 19/15, 79/18)

ŠIFRA	NAZIV
02 01 01	Muljevi od pranja i čišćenja
02 01 02	Otpadna životinjska tkiva
02 03 04	Materijali nepodobni za jelo ili obradu
02 01 06	Životinjski feces, urin i đubrivo (uključujući i otpadnu slamu), tečni otpad, sakupljen odvojeno i tretiran van mjesta nastajanja
15 01 01	Papirna i kartonska ambalaža
15 01 02	Plastična ambalaža
15 02 03	Apsorbenti, filterski materijali, krpe za brisanje i zaštitna odjeća drugačiji od onih navedenih u 1.
18 02 03	Otpadi čije sakupljanje i odlaganje ne podliježe posebnim zahtjevima
20 03 01	Miješani komunalni otpad
20 03 04	Muljevi od septičkih jama

Održavanjem higijene radnika zaposlenih na lokaciji kao i posjetilaca, održavanjem i čišćenjem radnih prostorija neminovno nastaje komunalni otpad. Komunalni otpaci, nisu opasni po ljudsko zdravlje, ali je neophodno vršiti njihovo redovno uklanjanje sa mjesta sakupljanja zbog truljenja i smrada i u kratkim vremenskim intervalima transportovati do mjesta dispozicije.

Investitor treba da sklopi ugovor sa komunalnim preduzećem za odvoz otpada sa predmetne lokacije. Na predmetnoj lokaciji su postavljeni namjenski kontejneri za ovu namjenu i komunalno preduzeće vršiti odvoz komunalnog otpada.

Radnici koji vrše sakupljanje komunalnog otpada dužni su rukovati posudama za odlaganje komunalnog otpada tako da se on ne prosipa, ne diže prašina i da se posude za sakupljanje otpada ne oštete. Ukoliko dođe do prosipanja otpada prilikom sakupljanja od strane radnika komunalnog preduzeća isti su dužni taj otpad ukloniti.

U cilju sprečavanja nastajanja otpada, kao i pravilnog tretmana nastalog otpada, potrebno je preduzeti sve radnje i postupke koji su regulisani Zakon o upravljanju otpadom ("Sl. glasnik RS", br.111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 i 65/21).

Mjere koje se preduzimaju radi sprječavanja produkcije otpada

Cilj mjera za upravljanje otpadom je osiguranje uslova za sprječavanje nastajanja otpada, omogućavanje prerade otpada za njegovu ponovnu upotrebu, izdvajanje korisnih materijala i njihovo korištenje za proizvodnju energije kao i sigurno odlaganje otpada koji se ne može koristiti.

Upravljanjem otpadom treba se osigurati:

- minimalno nastajanje otpada, odnosno, smanjenje ili uklanjanje njegovih opasnih karakteristika,
- smanjenje nastanka otpada po količini,
- selektivno prikupljanje otpada,
- poduzimanje svih neophodnih mjera koje osiguravaju privremeno i konačno odlaganje otpada bez ugrožavanja zdravlja ljudi i bez stvaranja štete ili uzrokovanja značajnijeg rizika po okoliš.

Mjere upravljanja otpadom koje se moraju primjenjivati su sljedeće:

- komunalni otpad redovno prikuplja kontejnere i prema Ugovoru sa ovlaštenom organizacijom, osigurava njihovo redovno odvoženje na komunalnu deponiju.

U cilju smanjenja negativnog uticaja otpada na životnu sredinu obaviće se sljedeće:

- redovno prazniti kantu (kontejner) za komunalni i ostali otpad,
- ako se ne posjeduje Ugovor sklopiti sa ovlaštenim organizacijama za zbrinjavanje pojedinih vrsta otpada,
- držati uredne radne površine.
- sva mjesta na lokaciji na kojima se privremeno skladišti otpad označiti trajnim, jasno uočljivim i na maternjem jeziku pisanim oznakama.
- sve kontejnere i burad za skladištenje opasnog i neopasnog otpada označiti tipom i nivom opasnosti otpada

i) PRILOZI

- Kopija katastarskog plana, UP broj:21.54-952.4-2-169/2023 od 15.11.2023.godine, Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove Banja Luka, Područna jedinica Šipovo
- Rješenje o registraciji, broj:057-0-Reg-19-001987 od 21.10.2019 Okružni privredni sud u Banjaluci
- Ugovor o zakupu poljoprivrednog zemljišta broj :01-022-391/13 od 18.02.2015. godine

РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ

Катастарска општина: Натрочје

Број плана: 21.54/952.4-2-165/2024

Подручна јединица: Дувно

КОПИЈА КАТАСТАРСКОГ ПЛАНА

Размјера 1: 5000

Катастарски подаци:

Број посједовног листа	Број парцеле		Култура и класа	m ²	Посједник
	Нови премјер	Стари премјер			
115	1179/3		ПУЧА С. КЛАСЕ	15305	ОПШТИНА ШИПОВО 111
	1179/3		ПУЧА М.	900	
	1179/4		ПУЧА С. КЛАСЕ	5616	

Мјесто и датум: Дувно, 15.11.2023

Израдио: Свијарц

Сејерва: Свијарц

РЕПУБЛИКА СРПСКА
РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ
И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ
БАЉА ЛУКА
ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА ШИПОВО

Општина: Шипово
Катастарски срез: Шипово
Катастарска општина: Натпоље
Број: 21.54-952.4-1-793/2023-1
Датум: 15.11.2023

На основу члана 70. Закона о премјеру и катастру Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 6/12), на захтјев "СТАЗЕ -ММ" Д.О.О. ШИПОВО издаје се

ЛИСТ НЕПОКРЕТНОСТИ - ИЗВОД
број: 113

А лист

Подаци о земљишту

Број парцеле	Позброј парцеле	Број зграде	План Склопа	Потес или улица и кућни број	Начин кориштења	Површина (м2)	СП	Датум уписа Број уписа	Број захтјева Вријеме одговора
1179	3	0	12 111	Рамановина	Њива 5. класе	15305			
1179	3	1			Штала	900			
1179	4	0	12 111	Рамановина	Њива 5. класе	5626			

Укупно: 21831 м2

Б лист

Подаци о имаоцу права на земљишту

ЈМБГ или ЈИБ	Име или назив имаоца права Адреса, мјесто	Врста права	Обим права
4401338950003	ОПШТИНА ШИПОВО ШИПОВО, ТРГ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ ПАВЛА	Својина	1/1

А1 лист

Подаци о згради и посебним дјеловима зграде

Број подулогна	Број парцеле	Позброј парцеле	Број зграде	Објект Бр. улаза	Основа изградње Начин кориштења	Посебан део зграде Година изградње	Степеност Површина (м2)	Упис бр. Датум уписа	СП
1	1179	3	1	1	Нема дозволу Штала		ПР 900		

Б1 лист

Подаци о имаоцу права на згради и посебним дјеловима зграде

ЈМБГ или ЈИБ	Име или назив имаоца права Адреса, мјесто	Врста права	Обим права	Број подулогна

Страна 1/2

"СТАЗА ММ" Д.О.О. ШИПОВО

Б1 лист

Подаци о имаоцу права на згради и посебним дијеловима зграде

JMBG или JMB	Име или назив имаоца права Адреса, мјесто	Врста права	Обим права	Број подзлогана
4401338950003	ОПШТИНА ШИПОВО ШИПОВО, ТРГ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ ПАВЛА	Својина	1/1	1

В лист
Терети и ограничења

Редни број уписа	Број парцеле	Број зграде	Посебан део зграде	Подношач	Вриједност терета	Број, датум и час пријема захтјева Примједба
Тип терета или ограничења / Опис терета или ограничења на непокр.						
1	1179/3	1 (Подул. 1)				27.09.2021 9;
Забилежба БЕЗ ОДОБРЕЊА ЗА ГРАЂЕЊЕ						
2	1179/3	1 (Подул. 1)				05.10.2021 9;
Забилежба НА К.П. БРОЈ 1179/3 УПИСУЈЕ СЕ ЗАБИЛЕЖБА О ПОКРЕНУТОМ УПРАВНОМ ПОСТУПКУ ПРЕД НАДЛЕЖНИМ ОРГАНОМ ЗА ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ РУГИПП БЛ ПИ ШИПОВО ПОД БРОЈЕМ 21.54/476-1/21 ОД 15.07.2021. ГОДИНЕ						
2	1179/3					05.10.2021 9;
Забилежба НА К.П. БРОЈ 1179/3 УПИСУЈЕ СЕ ЗАБИЛЕЖБА О ПОКРЕНУТОМ УПРАВНОМ ПОСТУПКУ ПРЕД НАДЛЕЖНИМ ОРГАНОМ ЗА ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ РУГИПП БЛ ПИ ШИПОВО ПОД БРОЈЕМ 21.54/476-1/21 ОД 15.07.2021. ГОДИНЕ						

Накнада за овај ПРЕПИС је наплаћена на основу члана 2. став 1. и став 3. Закона о накнадама за вршење услуга премјера и коришћење података катастра непокретности и катастра земљишта ("Службени гласник Републике Српске", број 92/09) и тачке 2. став 1.к) података 2. Одлуке о висини накнаде за коришћење података премјера и пружања услуга Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове ("Службени гласник Републике Српске, број 18/12"), у износу од 30 КМ.

Остале парцеле на захтјев странке изостављене као НЕПОТРЕБНЕ.

Остале непокретности на захтјев странке изостављене као НЕПОТРЕБНЕ.

Шеф подручне јединице
Драган Ђоћкало, дипл. правник

BOSNA I HERCEGOVINA

REPUBLIKA SRPSKA

Okružni privredni sud u Banjoj Luci

Broj: 057-0-Reg-19-001987

Datum: 21.10.2019.

Okružni privredni sud u Banjoj Luci, po sudiji pojedincu Asmiru Koričiću, rješavajući po prijavi predlagača "STAZA-MM" d.o.o. Šipovo, koje zastupa direktor Željko Mandić, u predmetu upisa promjene sjedišta-bliže adrese, promjene člana, prenosa udjela, promjene lica ovlaštenih za zastupanje, promjene ličnih podataka lica ovlaštenog za zastupanje (prebivališta i lične karte) i promjene funkcije lica ovlaštenog za zastupanje, na osnovu odredbe člana 61. Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj, (Sl.glasnik RS, broj 67/13 i 15/16), dana 21.10.2019. godine, donio je

RJEŠENJE O REGISTRACIJI

U sudski registar ovog suda upisuje se:

Promjena sjedišta-bliže adrese, promjena člana, prenos udjela, promjena lica ovlaštenih za zastupanje, promjena ličnih podataka lica ovlaštenog za zastupanje (prebivališta i lične karte) i promjena funkcije lica ovlaštenog za zastupanje, kod:

Društva sa ograničenom odgovornošću za poljoprivrednu proizvodnju, promet i usluge "STAZA-MM" Šipovo.

Firma: Društvo sa ograničenom odgovornošću za poljoprivrednu proizvodnju, promet i usluge "STAZA-MM" Šipovo

Skraćena oznaka firme: "STAZA-MM" d.o.o. Šipovo

Sjedište: Natpolje bb, Natpolje, Šipovo

MBS: 1-16158-00

MB: 11023495

JIB: 4402669840000

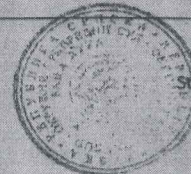
Carinski broj:

PRAVNI OSNOV UPISA

Ugovor o prenosu udjela u Društvu "STAZA-MM" d.o.o. Šipovo, broj akta: OPU-IP: 199/2019, datum: 19.7.2019

Odluka o promjeni sjedišta Društva "STAZA-MM" d.o.o. Šipovo, datum: 26.8.2019

Odluka o razrješenju dosadašnjeg direktora i zamjenika direktora društva i imenovanju novog direktora društva "STAZA-MM" d.o.o. Šipovo, broj akta: OPU-IP: 246-1/2019, datum: 26.8.2019

Strana 1/5

OSNIVAČI / ČLANOVI SUBJEKTA UPISA – pravna lica

Naziv	Sjedište	Reg.br. / MBS
"M. ŽELJO" d.o.o. Šipovo	Ulica Svetog Save broj 6, Šipovo, Šipovo	1-15445-00

OSNOVNI KAPITAL SUBJEKTA UPISA

Ugovoreni (upisani) kapital:	172.717,24 KM
Upłaćeni kapital:	172.717,24 KM

UČEŠĆE U KAPITALU

Osnivač	Ugovoreni kapital	Procenat
"M. ŽELJO" d.o.o. Šipovo	172.717,24 KM	100,00 %

LICA OVLAŠTENA ZA ZASTUPANJE SUBJEKTA UPISA

U unutrašnjem i vanjskotrgovinskom prometu
Željko Mandić, adresa: ulica Svetog Save broj 6, Šipovo, bez ograničenja ovlaštenja
Šipovo, lična karta: 550K00288, direktor

DJELATNOSTI SUBJEKTA UPISA – u unutrašnjem prometu

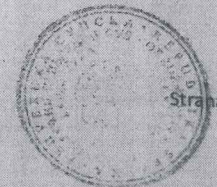
Naziv

- 01.11 Gajenje žitarica (osim riže), mahunarki i sjemenja uljarica
- 01.12 Gajenje riže
- 01.13 Gajenje povrća, dinja i lubenica, korjenastog i gomoljastog povrća
- 01.14 Gajenje šećerne trske
- 01.15 Gajenje duvana
- 01.16 Gajenje tekstilnih biljaka
- 01.19 Gajenje ostalih jednogodišnjih usjeva
- 01.21 Gajenje grožđa
- 01.22 Gajenje tropskog i suptropskog voća
- 01.23 Gajenje agruma (citrusa)
- 01.24 Gajenje jezgričastog i koštunjavog voća
- 01.25 Gajenje bobičastog, orašastog i ostalog voća
- 01.26 Gajenje plodova uljarica
- 01.27 Gajenje biljaka za pravljenje napitaka
- 01.28 Gajenje biljaka za upotrebu u farmaciji, aromatičnih, začinskih i ljekovitih biljaka
- 01.29 Gajenje ostalih višegodišnjih usjeva
- 01.30 Gajenje sadnog materijala i ukrasnih biljaka
- 01.41 Uzgoj krava za proizvodnju mlijeka
- 01.42 Uzgoj ostalih goveda i bivola
- 01.43 Uzgoj konja, magaraca, mula i mazgi
- 01.44 Uzgoj deva i lama
- 01.45 Uzgoj ovaca i koza

Strana 2/5

- 01.46 Uzgoj svinja
- 01.47 Uzgoj peradi
- 01.49 Uzgoj ostalih životinja
- 01.50 Mješovita poljoprivredna proizvodnja
- 01.61 Pomoćne djelatnosti u gajenju usjeva i zasada
- 01.62 Pomoćne djelatnosti u uzgoju životinja
- 01.63 Djelatnosti koje se obavljaju nakon žetve/berbe poljoprivrednih proizvoda (priprema za primarno tržište)
- 01.64 Dorada sjemenja (za sjemenski materijal)
- 01.70 Lov, hvatanje divljači u zamke (traperstvo) i pripadajuće uslužne djelatnosti
- 02.10 Gajenje šuma i ostale slične djelatnosti u šumarstvu
- 02.30 Prikupljanje nekultivisanih šumskih plodova i proizvoda, osim šumskih sortimenata
- 02.40 Pomoćne uslužne djelatnosti u šumarstvu
- 03.12 Slatkovodni ribolov
- 03.21 Morska akvakultura
- 03.22 Slatkovodna akvakultura
- 10.11 Prerada i konzervisanje mesa
- 10.12 Prerada i konzervisanje mesa peradi
- 10.13 Proizvodnja proizvoda od mesa i mesa peradi
- 10.20 Prerada i konzervisanje ribe, ljuskara i mekušaca
- 10.31 Prerada i konzervisanje krompira
- 10.39 Ostala prerada i konzervisanje voća i povrća
- 10.41 Proizvodnja ulja i masti
- 10.51 Proizvodnja mlijeka, mliječnih proizvoda i sira
- 10.61 Proizvodnja mlijskih proizvoda
- 10.62 Proizvodnja skroba i proizvoda od skroba
- 10.85 Proizvodnja gotove hrane i jela
- 10.89 Proizvodnja ostalih prehrambenih proizvoda, d. n.
- 10.91 Proizvodnja gotove hrane za domaće životinje
- 10.92 Proizvodnja gotove hrane za kućne ljubimce
- 11.01 Destilovanje, prečišćavanje i miješanje alkoholnih pića
- 11.02 Proizvodnja vina od grožđa
- 14.11 Proizvodnja kožne odjeće
- 16.10 Testisanje i blanjanje drveta (proizvodnja rezane grade); impregnacija drveta
- 16.21 Proizvodnja furnira i ostalih ploča od drveta
- 16.22 Proizvodnja sastavljenog parketa
- 16.23 Proizvodnja ostale građevinske stolarije i elemenata
- 16.24 Proizvodnja ambalaže od drveta
- 16.29 Proizvodnja ostalih proizvoda od drveta, proizvodnja predmeta od pluta, slame i pletarskih materijala
- 28.23 Proizvodnja kancelarijskih mašina i opreme (osim proizvodnje računara i periferne opreme)
- 29.32 Proizvodnja ostalih dijelova i pribora za motorna vozila
- 30.11 Izgradnja brodova i plovni konstrukcija
- 30.20 Proizvodnja željezničkih lokomotiva i šinskih vozila
- 30.30 Proizvodnja vazduhoplovnih i vasijskih letjelica i pripadajućih prevoznih sredstava i opreme
- 31.01 Proizvodnja namještaja za poslovne i prodajne prostore
- 31.02 Proizvodnja kuhinjskog namještaja
- 31.09 Proizvodnja ostalog namještaja
- 32.99 Ostala prerađivačka industrija, d. n.
- 33.19 Popravka ostale opreme
- 41.20 Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada
- 42.21 Izgradnja cjevovoda za tečnosti i gasove
- 43.32 Ugradnja stolarije
- 43.91 Podizanje krovnih konstrukcija i pokrivanje krovova
- 46.11 Posredovanje u trgovini poljoprivrednim sirovinama, živim životinjama, tekstilnim sirovinama i poluproizvodima
- 46.13 Posredovanje u trgovini drvenom građom i građevinskim materijalom
- 46.23 Trgovina na veliko živim životinjama
- 46.24 Trgovina na veliko sirovom, nedovršenom i dovršenom kožom
- 46.31 Trgovina na veliko voćem i povrćem
- 46.32 Trgovina na veliko mesom i proizvodima od mesa
- 46.33 Trgovina na veliko mlijekom, mliječnim proizvodima, jajima, jestivim uljima i mastima
- 46.34 Trgovina na veliko pićima

Strana

- 46.35 Trgovina na veliko duvanskim proizvodima
- 46.36 Trgovina na veliko šećerom, čokoladom i proizvodima od šećera
- 46.37 Trgovina na veliko kafom, čajem, kakaom i začinima
- 46.38 Trgovina na veliko ostalom hranom obuhvatajući ribe, ljuskare i mekušce
- 46.43 Trgovina na veliko električnim aparatima za domaćinstvo
- 46.47 Trgovina na veliko namještajem, tepisima i opremom za rasvjetu
- 46.48 Trgovina na veliko satovima i nakitom
- 46.49 Trgovina na veliko ostalom robom za domaćinstvo
- 46.52 Trgovina na veliko elektronskim i telekomunikacionim dijelovima i opremom
- 46.61 Trgovina na veliko poljoprivrednim mašinama, opremom i priborom
- 46.73 Trgovina na veliko drvetom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom
- 46.90 Nespecijalizovana trgovina na veliko
- 47.11 Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama pretežno prehrambenim proizvodima, pićima i duvanskim proizvodima
- 47.21 Trgovina na malo voćem i povrćem u specijalizovanim prodavnicama
- 47.22 Trgovina na malo mesom i proizvodima od mesa u specijalizovanim prodavnicama
- 47.23 Trgovina na malo ribom, ljuskarima i mekušcima u specijalizovanim prodavnicama
- 47.24 Trgovina na malo hljebom, kolačima, proizvodima od brašna i proizvodima od šećera u specijalizovanim prodavnicama
- 47.25 Trgovina na malo pićima u specijalizovanim prodavnicama
- 47.26 Trgovina na malo proizvodi ma od duhana u specijalizovanim prodavnicama
- 47.29 Ostala trgovina na malo prehrambenim proizvodima u specijalizovanim prodavnicama
- 47.41 Trgovina na malo računarima, perifernim jedinicama i softverom u specijalizovanim prodavnicama
- 47.42 Trgovina na malo telekomunikacionom opremom u specijalizovanim prodavnicama
- 47.43 Trgovina na malo audio i video opremom u specijalizovanim prodavnicama
- 47.51 Trgovina na malo tekstilom u specijalizovanim prodavnicama
- 47.52 Trgovina na malo robom od metala, bojama i staklom u specijalizovanim prodavnicama
- 47.53 Trgovina na malo tepisima i prostiračima za pod, zidnim i podnim oblogama u specijalizovanim prodavnicama
- 47.54 Trgovina na malo električnim aparatima za domaćinstvo u specijalizovanim prodavnicama
- 47.59 Trgovina na malo namještajem, opremom za rasvjetu i ostalim proizvodima za domaćinstvo u specijalizovanim prodavnicama
- 47.61 Trgovina na malo knjigama u specijalizovanim prodavnicama
- 47.62 Trgovina na malo novinama, papirom i pisačim priborom u specijalizovanim prodavnicama
- 47.63 Trgovina na malo muzičkim i video zapisima u specijalizovanim prodavnicama
- 47.64 Trgovina na malo sportskom opremom u specijalizovanim prodavnicama
- 47.65 Trgovina na malo igrama i igračkama u specijalizovanim prodavnicama
- 47.71 Trgovina na malo odjećom u specijalizovanim prodavnicama
- 47.72 Trgovina na malo obućom i robom od kože u specijalizovanim prodavnicama
- 47.75 Trgovina na malo kozmetičkim i toaletnim preparatima u specijalizovanim prodavnicama
- 47.76 Trgovina na malo cvijećem, sadnicama, sjemenjem, dubrivom, kućnim ljubimcima i hranom za kućne ljubimce u specijalizovanim prodavnicama
- 47.77 Trgovina na malo satovima i nakitom u specijalizovanim prodavnicama
- 47.78 Ostala trgovina na malo novom robom u specijalizovanim prodavnicama ((osim oružja i municije))
- 47.81 Trgovina na malo hranom, pićima i duvanskim proizvodima na tezgama i pijacama
- 47.82 Trgovina na malo tekstilom, odjećom i obućom na tezgama i pijacama
- 47.89 Trgovina na malo ostalom robom na tezgama i pijacama
- 49.41 Drumski prevoz robe
- 49.42 Usluge preseljenja
- 52.10 Skladištenje robe
- 52.21 Uslužne djelatnosti u kopnenom saobraćaju
- 52.29 Ostale pomoćne djelatnosti u prevozu
- 55.10 Hoteli i sličan smještaj
- 55.20 Odmarašta i ostali smještaj za kraći odmor
- 55.30 Kampovi i prostori za kampovanje
- 55.90 Ostali smještaj
- 56.10 Djelatnosti restorana i usluge dostave hrane
- 56.30 Djelatnosti pripreme i posluživanja pića
- 70.22 Savjetovanje koje se odnosi na poslovanje i ostalo upravljanje
- 74.90 Ostale stručne, naučne i tehničke djelatnosti, d. n.
- 78.10 Djelatnosti agencija za zapošljavanje
- 79.11 Djelatnosti putničkih agencija

79.12 Djelatnosti tur-operatora
79.90 Ostale rezervacijske usluge i pripadajuće djelatnosti
81.30 Uslužne djelatnosti uređenja i održavanja zelenih površina
82.92 Djelatnosti pakovanja
85.51 Obrazovanje u oblasti sporta i rekreacije
91.04 Djelatnosti botaničkih i zooloških vrtova i prirodnih rezervata
93.11 Kad sportskih objekata
93.12 Djelatnosti sportskih klubova
93.19 Ostale sportske djelatnosti
93.29 Ostale zabavne i rekreativne djelatnosti
94.99 Djelatnosti ostalih organizacija na bazi u članjenja, d. n.
95.24 Popravka namještaja i pokućstva

DJELATNOSTI SUBJEKTA UPISA – u vanjskotrgovinskom prometu
- Poslovi spoljnotrgovinskog prometa u okviru registrovanih djelatnosti.

Objasnenje

Predlagaa je dostavio ovom sudu prijavu za upis promjene sjedišta-bliže adrese, promjene člana, prenosa udjela, promjene lica ovlašćenih za zastupanje, promjene ličnih podataka lica ovlašćenog za zastupanje (prebivališta i lične karte) i promjene funkcije lica ovlašćenog za zastupanje, Sud je izvršio uvid u dostavljenu dokumentaciju, utvrdio da su ispunjeni zakonski uslovi za navedene promjene, te je na osnovu člana 61. Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj, (Sl.glasnik RS, broj 67/13 i 15/16), odlučio kao u izreci rješenja.

Sudija

Asmir Korić

Pravni lijek:

Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba u roku od osam (8) dana od dana prijema rješenja. Žalba se izjavljuje Višem privrednom sudu u Banja Luci, a podnosi se putem ovog suda.

Strana 5/5

Република Српска
Општина Шипово
Број: 01-022-391/13
Датум: 18.2.2015. године

На основу чланова 59. став 3. и 60. Закона о пољопривредном земљишту („Службени гласник Републике Српске“, број: 93/06, 86/07, 14/10 и 5/12), Рјешења Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број 12.03.5-330-979/14 од 12.3.2014. године и Одлуке скупштине општине Шипово о избору најповољнијег понуђача и додјели у закуп пољопривредног земљишта у својини Републике Српске број 02-013-165/14 од 20.11.2014. године (Службени гласник Општине Шипово број 12/14), закључује се

У Г О В О Р
О ЗАКУПУ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА
У СВОЈИНИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Између:

- Општине Шипово, адреса, Шипово, ул. Гаврила Принципа бб коју представља Начелник Милорад Ђирко, (у даљем тексту: Општина) и
- „СТАЗА ММ“ доо Шипово, ЈИБ, 4402669840000, сједиште, Шипово, Стројице бб, којег заступа директор Зоран Маријанац, (у даљем тексту: Закупопримац)

Члан 1.

Овим Уговором, уређују се међусобна права и обавезе Општине и Закупопримца у погледу закупа пољопривредног земљишта у својини Републике Српске које се налази на подручју општине Шипово, а које је означено као:

- к.ч. бр. 279/1, њива, класа 5, површине 162001 m²,
 - к.ч. бр. 281/1, њива, класа 5, површине 200000 m² и
 - к.ч. бр. 281/2, њива, класа 5, површине 300002 m²,
- све уписане у л.н. бр: 305/1, к.о. Грбавица, општина Шипово.

Укупна површина пољопривредног земљишта која је предмет овог уговора износи 662003 m².

Члан 2.

Пољопривредно земљиште из члана 1. овог уговора даје се у закуп закуппримцу ради обављања сточарске производње.

Члан 3.

Пољопривредно Земљиште из члана 1. овог уговора закуппримац узима у виђеном стању и не може се позивати на материјалне недостатке истог.

Члан 4.

Уговорне стране приликом закључења овог уговора констатују како слиједи:

- да је на пољопривредном земљишту из члана 1. овог уговора у листу непокретности број 305/1 право посједа уписано на Општину Шипово, с којим сходно члану 53. Закона о пољопривредном земљишту располаже Република и које се у складу са чланом 56. истог Закона може давати у закуп физичком или правном лицу у сврху обављања пољопривредне производње;
- да је Скупштина општине Шипово, у складу са чланом 59. став 2. Закона о пољопривредном земљишту, чланом 12. Правилника о поступку давања у закуп пољопривредног земљишта у својини Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 47/12), чланом 30. став 1. алинеја 2. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број 101/04, 42/05 и 118/05), чланом 45. Статута општине Шипово („Службени гласник општине Шипово“, број:3/05, 4/05, 1/06, 3/08, 4/08, и 2/11)) и на основу претходно прибављене сагласности Министарства пољопривреде, шимарства и водопривреде Републике Српске (у даљем тексту: Министарство) број 12.03.5-1284/13 /14 од 22.11.2013. године, а на сједници одржаној дана 22.11.2013. године, донијела одлуку број 02-013-183/13 („Службени гласник општине Шипово“, број 13/13);
- да је на основу одлуке Скупштине општине Шипово из претходног става расписан Јавни оглас за давање у закуп пољопривредног земљишта у својини Републике Српске путем прибављања писаних понуда на подручју општине Шипово број 04-35-1/14 дана 10.01.2014. године;
- да је по основу претходно наведеног Јавног огласа достављена понуда понуђача „СТАЗА ММ“ доо Шипово, за коју је утврђено да испуњава услове за додјелу предметног пољопривредног земљишта и
- да је Скупштина општине Шипово, у складу са чланом 59. став 3. Закона о пољопривредном земљишту, чланом 21. Правилника о поступку давања у закуп пољопривредног земљишта у својини Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 47/12), чланом 30. став 1. алинеја 2. Закона о локалној

самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број 101/04, 42/05 и 118/05), чланом 35. Статута општине Шипово („Службени гласник општине Шипово“, број 8/14), и на основу претходно прибављене сагласности Министарства број: 12.03.5-330-979/14 од 12.3.2014. године, а на сједници одржаној дана 20.11.2014. године, донијела одлуку број 02-013-165/14 („Службени гласник општине Шипово“, број 12/14) о избору најповољнијег понуђача и додјели у закуп пољопривредног земљишта из члана 1. овог уговора.

Члан 5.

Земљиште из члана 1. овог уговора даје се у закуп на период од 12 година, рачунајући од дана закључивања овог уговора.

Закупопримац ће ући у посјед земљишта из члана 1. овог уговора након потписивања уговора, а најкасније у року 30 дана након потписивања уговора.

Члан 6.

Годишња закупнина за коришћење пољопривредног земљишта које је предмет закупа износи 3.310,00 КМ и иста се плаћа 30 дана унапријед за сваку наредну годину.

Закупопримац је уплатио депозит за учешће на јавном огласу у износу од 331,00 КМ. Овај износ депозита Општина је дужна да уплати на рачун буџета Републике Српске, на врсту прихода 721224, уписом ЈМБ или ЈИБ Закупопримца у поље „број пореског обвезника“ и уписом броја Општине у складу са Наредбом о уплаћивању одређених прихода буџета Републике, општине градова и фондова („Службени гласник Републике Српске“, број 75/12). Закупопримац је уплатом депозита уплатио дио закупнине за прву годину закупа, а прије закључења овог уговора уплатио је и преостали дио закупнине за прву годину закупа, у износу од 2.979,00 КМ.

Закупопримац ће годишњу закупнину плаћати на рачун буџета Републике Српске са назнаком врста прихода 721224, сврха дознаке: уплата закупнине земљишта у својини Републике Српске, буџетска организација: 9999999 и општина Шипово број 102.

Члан 7.

Закупопримац се обавезује да:

- користи предметно пољопривредно земљиште искључиво за обављање пољопривредне производње прописане чланом 2. овог уговора;
- користи предметно пољопривредно земљиште у потпуности и у складу са одредбама Закона о пољопривредном земљишту;

- да у току сваке године по истеку јесење и прољетне сјетве редовно доставља Општини извјештаје о стању обрађених и засијаних површина пољопривредног земљишта које је предмет закупа и
- плаћа уредно и до уговореног рока годишњу закупнину.

Члан 8.

Уколико дође до промјене површине пољопривредног земљишта које се даје у закуп због утарђивања општег интереса за експропријацији или реституцији од стране надлежног органа или у случају промијене намјене дијела земљишта утврђене просторно планском документацијом надлежног органа или по било ком другом законском основу, уговорне стране ће извршити измјену овог уговора, а све према условима из истог и уз претходну писмену сагласност Министарства.

Члан 9.

Уговорне стране су сагласне да Министарство и Општина Шипово нема обавезу рефундирања инвестиционих улагања која закуппримац буде имао на земљишту из члана 1. овог уговора, нити накнаду штете по том основу у случају отказа и престанка уговора или уколико дође до промјене површине у складу са чланом 8. овог уговора.

Члан 10.

Земљиште из члана 1. овог уговора закуппримац не може отуђити, дати у подзакуп или трећем лицу на привремено коришћење, односно не може вршити било какав промет овом непокретношћу.

Уговори којима закуппримац располаже овим земљиштем противно ставу 1. овог члана су ништави.

Члан 11.

Овај уговор се може отказати ако закуппримац:

- не плати годишњу закупнину у уговореном року;
- не користи пољопривредно земљиште као добар домаћин;
- обрађује пољопривредно земљиште супротно одредбама закљученог уговора,
- ако не доставља редовно извјештаје о коришћењу земљишта из члана 7. овог уговора;

- у потпуности не обрађује пољопривредно земљиште које је предмет закупа;
- даје пољопривредно земљиште у подзакуп или омогућава другим правним лицима, предузетницима и физичким лицима да на било који начин користе пољопривредно земљиште које је предмет овог уговора (давање на коришћење другим лицима као накнада за услуге обраде, ђубрења, заштите и др.);
- противно одобрењу Министарства изврши инвестиционе радове на пољопривредном земљишту који прелазе границе уобичајеног располагања или промијени врсту коришћења пољопривредног земљишта;
- обавља активности супротно законским прописима о заштити природе или радње које имају негативан утицај на богатство или стање природног подручја те ако на било који начин угрожава опстанак природних вриједности и
- почне да користи пољопривредно земљиште у непољопривредне сврхе или му мијења намјену супротно одредбама овог уговора и Закона о пољопривредном земљишту.

Члан 12.

У случају отказа овог уговора, закупопримац је дужан да све обавезе по овом уговору претходно измири, а у супротном Министарство и Општина ће своја потраживања намирити путем тужбе код надлежног суда.

У случају отказа овог уговора, закупопримац је дужан да земљиште које је предмет закупа врати у посјед Министарству у што краћем року а најдаље у периоду од шест мјесеци од дана отказа уговора.

Члан 13.

На раскид овог уговора примјењују се прописи Закона о пољопривредном земљишту и прописи о облигационим односима.

Члан 14.

Овај уговор о закупу престаје да важи:

- истеком времена на који је закључен;
- споразумним раскидом;
- ако земљиште које је предмет закупа престане да буде пољопривредно због промјене намјене и
- ако се земљиште користи супротно одредбама овог уговора и одредбама Закона о пољопривредном земљишту.

У случајевима престанка уговора о закупу из тач. 2. и 3. овог члана, закуппримац је дужан да у року од шест мјесеци од дана престанка уговора преда земљиште у посјед Министарству.

У случају из тачке 4. Уговор се отказује без давања отказног рока.

Члан 15.

Закуппримац нема право на враћање неамортизоване вриједности трајних засада на предметном пољопривредном земљишту, ако закупни однос престаје на његов захтјев или његовом кривицом.

Члан 16.

Након престанка овог уговора закуппримац може у року од шест мјесеци да оствари своја права поближе прописана чланом 66. Закона о пољопривредном земљишту.

Члан 17.

Када закуппримац произрокује штету услед тога што је употребљавао предметно земљиште противно овом уговору или Закону, Министарство и Општина имају право да траже накнаду штете.

Члан 18.

Овај уговор се може обновити за исти период, уколико закуппримац уредно испуњава обавезе из уговора и жели да настави рад на пољопривредном земљишту које је добио у закуп, а о томе поднесе захтјев Општини.

Члан 19.

Општина је дужана да континуирано прати реализацију овог уговора и извјештај о томе доставља Министарству.

Контролу коришћења пољопривредног земљишта из члана 1. овог уговора врши пољопривредна инспекција у складу са одредбама Закона о пољопривредном земљишту.

Члан 20.

Министарство је сагласно да закуппримац на основу овог уговора без даљег знања и питања изврши забиљежбу права коришћења пољопривредног земљишта из члана 1. овог уговора код надлежног органа за вођење јавних земљишних евиденција на период одређен у члану 2. овог уговора.

Закупопримац је дужан да код надлежног органа за вођење јавних земљишних евиденција пријави све промјене предметних површина пољопривредног земљишта, отказ или престанак овог уговора.

У случају да је овај уговор пријевљен код Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге, закупопримац је дужан да све промјене прописане ставом 2. овог члана пријави истој.

Члан 21.

Закупопримац се обавезује да плати све трошкове и накнаде које настану поводом реализације овог уговора, односно у периоду коришћења земљишта из члана 1. овог уговора.

Члан 22.

Измјене, допуне, отказ односно раскид овог уговора може се вршити само уз писмену сагласност Министарства.

Члан 23.

Уговорне стране се обавезују да ће сва спорна питања из овог уговора рјешавати споразумно путем својих представника, у супротном спор ће се ријешити пред надлежним судом.

Члан 24.

Овај уговор ступа на снагу даном потписивања.

Члан 25.

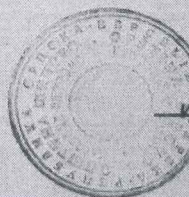
Уговор је сачињен у шест (6) примјерака, од којих свакој уговорној страни припадају по два (2) примјерка, а по један (1) примјерак се доставља надлежном органу за вођење јавних земљишних евиденција и Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде.

у Шипову, 23.02.2015. године

ЗАКУПОПРИМАЦ:

СТАЗА ММ" доо Шипово

Zoran Marijanc
Зоран Маријанац

НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ

Milorad Cirko
Милорад Чирко

REPUBLIKA SRPSKA
OSNOVNI SUD U MRKONJIĆ GRADU
Broj: 75 0 V 056034 22 V
Mrkonjić Grad, 30.05.2023. godine

OSNOVNI SUD U MRKONJIĆ GRADU, sudija Anđelko Vračar, rješavajući u vanparničnom postupku predlagača „Staza-MM“ Doo Šipovo, zastupana po zastupniku po zakonu Željku Mandić, direktoru i protivnika predlagač Opština Šipovo, zastupana po Pravobranilaštvu Republike Srpske, radi određivanja pravične naknade za nepokretnost, nakon održanog ročišta u prisustvu zastupnika predlagača Željka Mandića i zastupnika po zakonu protivnika predlagača Radukić Lazara, punomoćniku pravobranioca, donio je dana 30.05.2023. godine, sljedeće:

RJEŠENJE

Dužan je predlagač, da protivniku predlagača na ime naknade za dodijeljeno zemljište u postupku legalizacije plati iznos od 15.282,40 KM u roku od 30 dana po pravosnažnosti ovog rješenja, po osnovu rješenja RUGIP-a PJ Šipovo broj 21.54/476-1/21 od 29.11.2021. godine, kojim je utvrđeno pravo svojine u korist predlagača, na nekretninama označenim kao k.č. 1179/3 zvana „Ramanovina“ u površini od 16209 m² i k.č. 1179/4 zvana „Ramanovina“ u površini od 5628 m², upisana u L.n. broj 143/2 K.O. Natpolje na ime opštine Šipovo sa dijelom 1/1.

Obrazloženje

Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske, Područna jedinica Šipovo (u daljem tekstu RUGIP) rješenjem broj 21.54/476-1/21 od 29.11.2021. godine u tački 1. utvrdila je pravo svojine u korist preduzeća „STAZA MM“ doo Šipovo kao graditelja poslovnog objekta –upravne zgrade P+Pk, proizvodnog objekta –štale P+0, skladište stočne hrane P+0 i prostora za silažu (horizontalni silos), na zemljištu u društvenoj, odnosno državnoj svojini, u mjestu Natpolje, opština Šipovo na parcelama označenim kao k.č. 1179/3 zvana „Ramanovina“ u površini od 16209 m² i k.č. 1179/4 zvana „Ramanovina“ u površini od 5623 m², upisane u L.n. broj 143 K.O. Natpolje na ime Opštine Šipovo sa dijelom 1/1. Tačkom 2 rješenja određeno je da će se naknada za zemljište odrediti u postupku sporazumnog određivanja naknade nakon pravosnažnosti rješenja pred RUGIP-om i pod tačkom 3. rješenja određeno da vlasnik bespravno izgrađenog objekta stiče pravo svojine upisa u javne evidencije uz dokaz o isplaćenju naknadi po tržišnoj cijeni zemljišta.

RUGIP PJ Šipovo je dostavio ovom sudu spis predmeta radi određivanja naknade za dodijeljeno zemljište jer Opština Šipovo kao vlasnik zemljišta na raspravi, kod RUGIP-a od 18.11.2011. godine nije dala izjašnjenje o predloženoj visini naknade niti saglasnost za zaključenje sporazuma o naknadi pa se zaključuje da ne postoji spremnost za zaključenje sporazuma o naknadi.

Sud je odlučio kao u izreci iz sledećih razloga:

NETEHNIČKI REZIME

Na osnovu zahtjeva Investitora "STAZA MM" D.O.O. ŠIPOVO, za predmetni poslovni objekat u kome će se vršiti uzgoj muznih krava, na zemljištu označenom kao k.č.br. 1179/3 i 1179/4, zvana Ramanovina, k.o. Natpolje i k.č.br.279/1, 281/1 i 281/2 k.o. Grbavica, opština Šipovo, a u saglasnosti sa članom 85 Zakona o zaštiti životne sredine ("Sl. glasnik RS", br.71/12, 79/15 i 70/20) i članom 3 Pravilnika o postrojenjima koja mogu biti izrađena i puštena u rad samo ukoliko imaju ekološku dozvolu ("Sl. glasnik RS", br.124/12), kako bi se u toku redovne eksploatacije spriječile negativne posljedice po životnu sredinu, radom predmetnog postrojenja, UNIS Institut za ekologiju, zaštitu na radu i zaštitu od požara uradio je Dokaze uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole.

Projektovani kapacitet farme muznih krava je 60 grla. Pogoni i postrojenja koji se nalazi na posmatranoj parceli su:

- Kancelarija, trpezarija, garderoba i mokri čvor dimenzija 8 x 6 m,
- Staja za proizvodna grla sa 60 mjesta za muzne krave, dimenzija 11 x 80 m, a u sklopu nje telećak dimenzija 4 x 20 m, kapaciteta 10 teladi
- Porodilište sa profilaktorijumom,
- Mljekovod,
- Prostorija za prihvatanje mlijeka,
- Prateći objekti:
 - skladišta za hranu silos dimenzija 17x8m,
 - sjenara 12 x 50 m
 - veterinarska ambulanta sa punktom za vještačko osjemenjavanje,
 - kolska vaga,
 - hangar za mašine kojima se opslužuje farma (šupa) 13x11m,
 - osečna jama 6 x 6 x 4 m

Ukupna bruto površina staje za krave i teladi iznosi oko 880 m². Konstruktivni sistem je klasični-zidani, krov je dvovodan, izveden pokrovom od profilisanog lima.

Postoje dva osnovna tipa staja s obzirom na način držanja a to su staje za vezano (klasične staje) i slobodno držanje krava te kombinovana rješenja. Ovakve staje se sastoje iz sljedećih dijelova: ležišta (dva ili više redova), hodnik za hranjenje, hodnik za opsluživanje krava, kanal za izđubranje, oprema za vezivanje grla, ishranu, napajanje, mužu i izđubranje.

Krave se postavljaju u redovima koji mogu biti podužni ili poprečni, a svaki od njih može biti jednostruki, dvostruki i višestruki. Za svaki red grla ostavljaju se dva hodnika. Jedan hodnik ide duž glava grla odnosno pored jasala i služi za donošenje hrane a drugi duž nogu odnosno kanala i služi za iznošenje đubreta i prilaz grla ležištima.

U praksi se pokazalo da je najpogodniji raspored u dva i četiri podužna reda. Dvostruki redovi mogu biti postavljeni tako da grla budu okrenuta jedno prema drugom glavama ili leđima. Prvi način više odgovara stajama za muzne krave pri čemu imamo jednu srednju komunikaciju između jasala, kojom se donosi hrana, i dvije bočne pored zidova za čišćenje.

Staje za krave (nevezana grla), kod ovog sistema čuvanja krava imamo dva načina: prvi po kome se grla čuvaju u pregradama-boksevima i drugi u kome se grla drže potpuno slobodna u stajskom prostoru sa dubokom prostirkom. Prvi način je najrasprostranjeniji, i on ima odjeljenje za hranjenje, odmaranje i mužu. U stajskom prostoru postavljaju se redovi bokseva, poprečni ili podužni. Hranjenje se obavlja ili u staji u kojoj su izgrađene jasle i stajališta za grla ili na ispustu iz jasala koje su na ogradi ispusta. Muža se obavlja u izmuzištu.

Tehnološki proces

Kapacitet krava za mužu je ukupno 60 krava. Kapacitet proizvodnje/prodaje mlijeka je:

- 1000 L mlijeka dnevno, odnosno 30 000 L mjesečno, godišnje je to 360 000 L
- 1,5 t dnevna proizvodnja (potrošnja) stočne hrane, mjesečno to iznosi 45 t, 540 t godišnje
- koncentrat komponente- potrebno je oko 1t mjesečno, 12 t godišnje

Da bi se povećao obim proizvodnje na farmi krava muzara i da bi se pri tome zasnovala industrijska proizvodnja mlijeka mehanizacijom procesa u što većoj mjeri, najvažniji zadatak u sprovođenju specijalizacije je pravilna i potpuna organizacija uzgoja remontnih priplodnih junica, regulisanje pravilnog prihvatanja priplodnih ženskih grla, koja potiču od krava (majki) sa visokim uzgojnim i proizvodnim svojstvima, njihov pravilan odgoj od rođenja do osjemenjivanja, zatim, osjemenjivanje sjemenom bikova klase elita određenih genetskih linija, usmjeren uzgoj junica u prvom periodu starosti i uvođenje prvotelki u matično stado.

Dostignuti stepen razvitka materijalnih uslova, stanje kadrova i shvatanja omogućuju da se u sadašnjem trenutku otpočne sa specijalizacijom proizvodnje.

Mašinska muža krava

U postupku proizvodnje mlijeka, proces muže je najobimniji. Smatra se da radovi oko muže zauzimaju 50-70% od ukupnih radova kod držanja krava. Iz tog i drugih razloga, nezamislivo je da se muža ne obavlja mehanizovano. Mehanizacija radova u procesu muže predstavlja ustvari optimalno usaglašavanje krava, tehnike i rada. Uvođenjem procesa mašinske muže stvara se niz povoljnosti:

- potpuno se isključuje bilo kakav ručni rad oko muže izuzev pripreme vimena i rukovanja aparatom,
- produktivnost rada se u velikoj mjeri povećava, obzirom da jedan radnik mužač može da pomuže preko 50 krava za sat rada,
- muža se obavlja ujednačeno i potpuno, a kao rezultat toga dobija se veća količina mlijeka, uz visok nivo higijene, čuva se zdravlje vimena, stvaraju povoljni uslovi za povećanje broja krava na farmama,

- pozitivno se utiče i na promjenu rasnog sastava, bržim uvođenjem krava sa većom proizvodnjom mlijeka.

Za uvođenje i širenje mašinske muže u praksi potrebno je obezbjediti neke preduslove od kojih se ističu sljedeći:

- pouzdan izvor električne energije,
- obezbeđenje kvalitetnog aparata za mužu, kao i dobre servisne službe,
- pravilno korišćenje aparata u toku postupka muže, kao i pogledu higijene.

Neposredno poslije muže potrebno je temeljno oprati i dezinfikovati pribor za mužu. Najprije se vrši pranje mlakom vodom i deterdžentom (hladne voda uzrokuje zadržavanje mliječne masti na posudama, a vruća da se bjelančevine zalijepe). Za pranje se koriste specijalna sredstva za čišćenje mljekarskog pribora. Ispiranje se vrši nakon temeljnog pranja i sav se pribor ocijedi. Nakon toga se dezinfikuje uranjanjem u rastvor dezinficijensa. Zato je od izuzetne važnosti držati se osnovnih uslova za dobijanje kvalitetnog mlijeka, a to je temeljno čišćenje, dezinfekcija muznog aparata i opreme za mužu, te prikladno čuvanje mlijeka do isporuke.

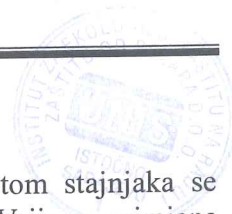
Objekat vodom se snabdjeva priključkom na lokalni seoski vodovod. Unutrašnja vodovodna mreža će se sastojati od horizontalnih i vertikalnih dijelova odgovarajućeg prečnika i armature, neophodnih za funkcionisanje cjelokupne mreže. Horizontalni i vertikalni razvod mreže raditi po zidovima do mjesta potrošnje. Mreža je predviđena od čeličnih pocinkovanih cijevi i armatura na njima sa spajanjem na navoj. Cijevi u zavisnosti od mjesta ugradnje su antikoroziorno i termički zaštićene.

Odvod otpadnih voda riješen je priključkom na višekomornu septičku jamu. Zaprljane otpadne i oborinske vode sa radnog i manipulativnog prostora farme preko šahta odlaze u septičku jamu u skladu sa Pravilnikom o tretmanu i odvodnji otpadnih voda za područja gradova i naselja gdje nema javne kanalizacije ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 68/01).

Đubište - Izđubavanje se vrši, u proizvodnji gdje se koristi sistem držanja grla bez prostirke, tako da tečno đubrivo zajedno sa osekom kanalima samooticanjem odlazi u jamu dimenzija 6 x 6 x 4 m, koja je ukopana u zemlju i betonirana. Po potrebi jama se cisternam koja služi za tu namjenu prazni i prskaju se trave se trave i drugi usjevi.

Načini upotrebe prirodnih đubriva - intenziviranjem i koncentracijom stočarske proizvodnje, kao i uvođenjem novih načina gajenja stoke dobijaju se ogromne količine organskih đubriva (razni oblici stajnjaka) koji mogu da se racionalno koriste u ratarstvu i povrtarstvu i vinogradarstvu.

Tečni stajnjak - u objektima sa rešetkastim podovima, tečni stajnjak koji predstavlja mješavinu ekskremenata i osoke može biti dobro đubrivo.

Problem je što se njegovo rasturanje vrši cisternama kojih je malo. Ovom vrstom stajnjaka se istovremeno i gnjoje trave. Prijeporučuje se 20-30 t stajnjaka po hektaru površine. Vrijeme primjene je kao i kod čvrstog stajnjaka.

Osoka - u našoj praksi osoka se gotovo uopšte ne koristi. Za sakupljanje osoke poželjno je napraviti betonske bazene ili osočne jame. Osoka veoma korisna, naročito za trave a može se koristiti gotovo preko cijele godine na svim vrstama travnjaka.

Za potrebe utvrđivanja postojećeg stanja životne sredine kao i stepena zagađenja izvršena je valorizacija terena u smislu indikativnih mjerenja (nultog stanja) kvaliteta vazduha i nivoa buke, identifikacija mogućih prirodnih i kulturno istorijskih vrijednosti prostora i drugih značajnih pokazatelja stanja životne sredine.

Na osnovu dobijenih rezultata izmjerenog ekvivalentnog nivoa buke, kao i koncentracije indikativnih parametara kvaliteta vazduha, analize otpadne vode, konstatujemo da vrijednosti na mjernim mjestima ne prelaze dopuštene normative odnosno granične vrijednosti prema važećim pripadajućim propisima.

Svi zaključci i mjere zaštite, koji su proistekli iz ovog Dokaza predstavljaju obavezu koja se mora ugraditi u plansku i projektnu dokumentaciju i ispoštovati u procesu eksploatacije predmetnog postrojenja.

Usvajanjem predloženih mjera u pogledu planova i tehničkih rješenja zaštite životne sredine, predmetni investitor ispunjava propisane uslove u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 71/12, 79/15) Zakonom o zaštiti vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 124/11) Zakonom o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 i 65/21) Zakonom o vodama („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 50/06, 92/09, 121/12, 74/17) Zakonom o zaštiti prirode („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 20/14) te drugim zakonima koji uređuju oblast zaštite životne sredine i njihovim odgovarajućim podzakonskim aktima.

Na lokaciji postrojenja je potrebno uspostaviti monitoring svih segmenata životne sredine koji mogu biti narušeni tokom izvođenja radova, kao i u toku eksploatacije, radi postizanja visokog nivoa zaštite životne sredine u cjelini. Za sprovođenje mjerenja potrebno je angažovati za to ovlaštene institucije.

Plan monitoringa - Mjesta, način i učestalost mjerenja utvrđenih parametara

	Predmet monitoringa	Parametar monitoringa	Mjesto	Vrijeme Stalan/Povremen	Razlog monitoringa određenog parametra
Faza eksploatacije	Kvalitet vazduha	Mjerenje parametara kvaliteta vazduha <i>CO, SO₂, NO₂ i PM₁₀</i> na lokaciji postrojenja	U krugu farme	Po nalogu nadležnog Inspektora/u slučaju incidenta	Utvrđivanje uticaja na kvalitet vazduha
	Nivo buke	Izvršiti mjerenje nivoa buke u krugu farme	Na lokaciji farme	Po nalogu nadležnog inspeksijskog organa	Utvrđivanje uticaja buke na životnu sredinu
	Kvalitet vode	Izvršiti analizu voda na određenom emisionom mjestu	Na ispustu taložnika prije ispusta u kanalizac. sistem	Po nalogu nadležnog inspeksijskog organa/u slučaju incidenta	Utvrđivanje uticaja otpadnih voda na kvalitet površinskih i podzemnih voda
	Kvalitet zemljišta	Fizičko-hemijska analiza zemljišta u skladu sa propisima	Izvršiti analize uzoraka na lokaciji	U slučaju incidentnih situacija ili po nalogu inspekcije	Utvrđivanje uticaja na kvalitet zemljišta
	Odlaganje otpada	Mjesta za odlaganje otpada	Lokacija farme	Svakodnevno	Izvođač/javno komunalno preduzeće.
	Vrste i ekosistemi	Prisustvo, sastav, brojnost indikatorskih vrsta u skladu sa ekspertskim mišljenjem i uticajem ugrožavajućeg faktora	Okolina predmetnih objekata	Po nalogu nadležne inspekcije	Da se utvrdi uticaj specifičnog zagađivača ili dr. ugrožavajućeg faktora na sastav vrsta i zajednica

Na osnovu svega predhodno navedenog i na osnovu uvida u predmetnu lokaciju, **mišljenja smo da su ispunjeni uslovi za izdavanje Ekološke dozvole za predmetni poslovni objekat u kome se vrši uzgoj muznih krava, na zemljištu označenom kao k.č.br. 1179/3 i 1179/4 k.o. Natpolje i k.č. 279/1, 281/1 i 281/2 k.o Grbavica, opština Šipovo, Investitora "Staza MM"d.o.o.Šipovo, Natpolje bb, koji svojim radom ne ugrožava životnu sredinu u značajnijoj mjeri, ali je potrebno da sprovodi mjere koje su naložene i koje su propisane Zakonom.**